

Lótulajdonosok különös figyelmébe ajánljatik

OTTENREITER LIPÓT CSÚZ-ELLENES ÍRJA

(LINIMENTUM ANTI-RHEUMATICUM EQUI)

Használat előtt. Ezen hathatós gyógyszer, mely lovaknál akár frissen támadott, akár idült rokkantságánál, vagyis azok lábainak csúszó-rheumatisz gyúladásánál, marjúlások, rándulások és bokacsuklásoknál, lapoczkák s keresztbónáságnál, vagy a meghűtés által előidézett bármínő csúszó feszesség és merevedettség ellen, indaganatnál, idősb elgyengült vagy kicsigázott, kimerült és gyenge lovaknál alkalmazandó, és ezen elősorolt bajoknak eddig még hallatlan gyors és tökéletes gyógyulást hozza létre.

OTTENREITER LIPÓT, okleveles állatorvos,

Pesten, kis hid-utca 3. sz., a hová a megrendelések és levelek utasítandók; az utolsó posta megjegyzése kérétek. 1441 (5-6)

ROB-LAFECTEUR

Francia-, Osztrák-, Oroszország- és Belgiumban egyedül elismert tulajdonságairól kellő felvilágosítást nyújt a minden könyv-írástól és ügyviteltől kapható ily című röpirat: „Brochure über die vegetabilische Heilmethode des Dr. Boyveau-Laffeur.“

A Rob-Laffeur, melynek hathatósága csaknem évszázad óta el is ismerve — vértisztító növényi szörp, mert könnyen emészthető és izlére nézve igen kellemes. Ezen Rob a bőrbetegségek, valamint általában a megrongált nedvek és vér által előidézett bajok gyógyítására, minden ország legelső orvosai által a legjobban ajánlották.

E vértisztító növényi szörp csak akkor valódi, ha ezen aláírás van elvéve: „Girardeau de St. Germain.“ Alaposan és rövid idő alatt minden egyéb merkuridus anyagok használata nélkül, gyógyít újabb és elővált ragályos nyavalyákat.

Kapható PESTEN: Török József gyógyszerész úrnál a király-utczában 7. sz. BUDA: Bakats L. V. udvari gyógyszerésztárában. TEMESVÁROTT: Pecher J. E. A központi raktár létezik Párisban, dr. Girardeau de St. Germain-nél, rue Richer, Nro 12. — Hamisítások ellen óvást tétetik. Minden előforduló esetekben a szalag elkérendő, melylyel a díjazás borítva van, és melyen az aláírás: Girardeau St. Germain található. 1572 (2-12)

Titkos 1519 (7-12) betegségeket

még macacs és üdült bajokat is úgy körödban, mint magán gyakorlat folytán több ezer betegnek legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában változtatást, gyökerelesen, biztosan és gyorsan gyógyít.

Med. dr. Helfer Vilmos

Post, király-utca 27. sz. Medetz-házban, 1-ső emelet, délelőtt 7-9-ig, délután 1-4 óráig. Díjazott levelekre azonnal válaszoltatik, s kívánatra a gyógyszerék is megküldetnek.

Egri szőlővesszők!

vörös és fehér gyökere, 100 db. 1 ft. o. é. vörös és fehér sima, 100 db. 40 kr. o. é. bármily mennyiségben kaphatók, és készpénz beküldése vagy utánvét mellett azonnal bérhová elküldetnek.

SÍR ANTAL,

kereskedő és bortermesztőnél Egerben.

Föltünőleg olcsó árakon

árultatnak

ROSNER I. rumburgi vászonraktárában

„a magyar koronához“ Pesten,

a vácsi-utczában 6-ik szám alatt, a „Nádor“-szálloda átellenében, a vásznak valódiság és mértékérti jótállás mellett.

54 rőfös rumburgi végvászna, 60 „ 1/4 hollandi, 42 „ 1/2 és 3/4 cress-vászna, 38 „ 1/4 és 3/8 cress-vászna.

aszaltalmák, kávéabroszok, törülközők, lenvászon-zsebkendők, abroszok és ágyterítők, ágykanavások és tarka csinvat, függönyök és mindenféle fehérmű-árúk stb.

NB. Nevezetesen bátorodik ezen raktár legnehezebb minőségű 54 rőfös rumburgi vásznaira figyelmestenni, mely rendkívül jutányos árával fogva olcsóbbá kerül, mint bármely más silányabb minőségű vászonjé.

További gazdag választék a legújabb tavaszi gyapjúruhakelmékből

24, 30, 34, 38, 40, 42, 45, 50 kr. Angol lustrék és muhajok 75, 80, 90, 100 kr. Cosmanosi perkalinok 36, 38, 40, 42 kr. Francia batiz és Jaconas 34, 36, 38, 40 kr.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítetnek, és kívánatra ár-szabály küldetik. 1568 (3-8)

Szakáll-hagyma, nem pomádé!

Ez egy új találmány czikk, mely biztos hatása által a teljes és erős hajusz és szakáll növeését gyorsan és csalt-hatatlannal előmozdítja; négy-hat hónap alatt való folytonos használatával által az új egyének biztos sikert aratnak.

Egy üveg ára 2 ft. 10 kr. Postai küldéssel egy üveg pakolásáért 20 kr., azontul minden darabnál 5 krral több számítatik. A küldés csak készpénzfizetés vagy postai utánvét mellett eszközölhetik. Megrendeléseket elfogad

Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész ur, király-utca 7. sz. Bécsben: Weinberger Zsigmond ur, Rothenurmstrasse Nr. 3. Pragában: Fragner B. gyógyszerész ur, Kleinselte. Krakóban: Stockmar Ernő gyógyszerész ur. 1590 (6-12)

Víz által légzárolt házi és szoba-ürszékek,

melyek által a bűz tökéletesen elzáratik, darabja 5-8 ft., kettős zárral, csinos szerkezetű 15 ft.

Készület, mely minden árnyékszékhez alkalmazható, s mely által a légvonal és E két tárgy királyi szabadalommal látottat el. Ezerszeresen megpróbált, általam feltalált és szabadalmazott.

Kemény-fedélzetek,

melyek alkalmazása által a fiát a konyhából és lakhelyiségekből nyomtalanul eltűnik, úbjá 10 ft. A pakolásért darabonként ládával együtt 1 ft. számítatik. Feinótték számára fűrdőkádak 13-15 ft., huztetőzések s más egyéb érczmunkákat új s régiebb épületekre a legjutányosb áron számítatnak, s még a legcsekélyebb tárgyak is kijavítás végett elfogadtatnak. 1425 (6-6)

MIKSITS KÁROLY,

bátogós-mester. RAKTÁRA: rózsátr, 2-ik szám a városhaza mögött.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten, 1866 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

VETŐMAGVAK, ugmint: Löhère, valódi francia és magyar luczerna. Löhère, stajer vörös. Réti here, fehér hollandi. Vadóc (Raigras), angol, francia olasz, belföldi. Réti eszibéur (Spürgel). Baltaczin (Esparcet). Czukor- és takarmány-czéklerépa. Tarló-répa. Bakköny, mohar, nyári- és őszi-repce. Tavasz-buzi és roz. Pohanka. Mezel komaesin (Timoteuszgras). Burnóttó (Pimpinella). Akaczfá-magvak és más magfajok. Marhasó és trágyasó. Olaj-pogácsa. Szappangyökér, vagdalt és őrölt. Gabona-zsakok és gyékények. Gép-olaj. Angol patent-kocsi- és gépkönes. Fekete labföld virágokhoz. Jó minőségben és jutányos áron kaphatók: Halbauer G. János kereskedésben Pesten, király-utca 5. sz. 1498 (8-0)

Szüléknek.

A gyermekek részére megkívántat legjobb egészségnek fenntartásának tekintetéből figyelembevetem a t. szüléknek az én biztos hatása és általán kedvelt „Gillista-csokoládémra“ és tiszta jellekkel tanácsolom a t. szüléknek, gyermeküknek — akár van gyanyu gilisztás állapotra, akár nincs — minden 3-dik hónapban e gilisztá elleni szert beadni, az ok, hogy miért? azon gyöngyölkéken olvasható, melyekbe a szüléknek takarvak a használati utasításal együtt, s hűn igazolja mind ezen állításomat a könyveskémbe körülírt 59 hiteles bizonylat. A megrendelések azonnal a birodalom minden részébe a legbiztosabban postautóvételrel teljesítetnek előírt által. Kapható Pesten Török József gyógyszerész és Thalhammer és társa úrnál. KRÖCZER AGOSTON s. k., 1569 (2-8) gyógyszerész Tokajban.

Titkos BETEGSÉGEK, ujjonnan keletkezettek 8 nap alatt minőségére nézve 48 óra alatt meggyógyítatnak dr. Fux J. 23 év óta fenálló rendelési intézetében, anélkül, hogy a beteg foglalatosságában háborogtatnák. Rendel: d. u. 1-4 óráig. Tiszteletdíjjal ellátott levelek a leggyorsabban eszközöltetnek. Lakása: Király-utca, 24. sz. a. 1-ső emelet. 1876 (7-12)

Családok,

kik a közsvény- s csúszó állapotot maguktól távol vagy az ellen egy hathatós és biztos háziszert kéznél tartani óhajtanak, azok számára egy jól rendezett raktárt tartok

a valódi Lairitz-féle erdei gyapot

gyártmányok- és készítményekből, melyeket ezuttal a legnagyobb mértékben ajánlani szeretném van. Az erdei gyapot régióit hatását eddig is több mint 180 hiteles bizonyítvány igazolja. Használati utasításokkal bármikor szivesen s ingyen szolgállok

SIGMUND J. Pest, városház-utca 1-ső sz. a., a zöldsöszorhoz. 1582 (2-3)

15-ik szám. Tizenharmadik évfolyam.

Pest, aprilis 15-én 1866.

Előfizetési feltételek 1866-dik évre: a Vasárnapi Újság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. Csúpan Vasárnapi Újság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csúpan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Újság és Politikai Ujdonságokk illetőleg, 1866. január 1-től kezdve: Egy, négyszer hasábozott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 10 krra háromszor vagy többször ígatásnál csak 7 krra számítatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelk Alajos. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ujkr.

Kralovánszky György.

(1818-1866.)

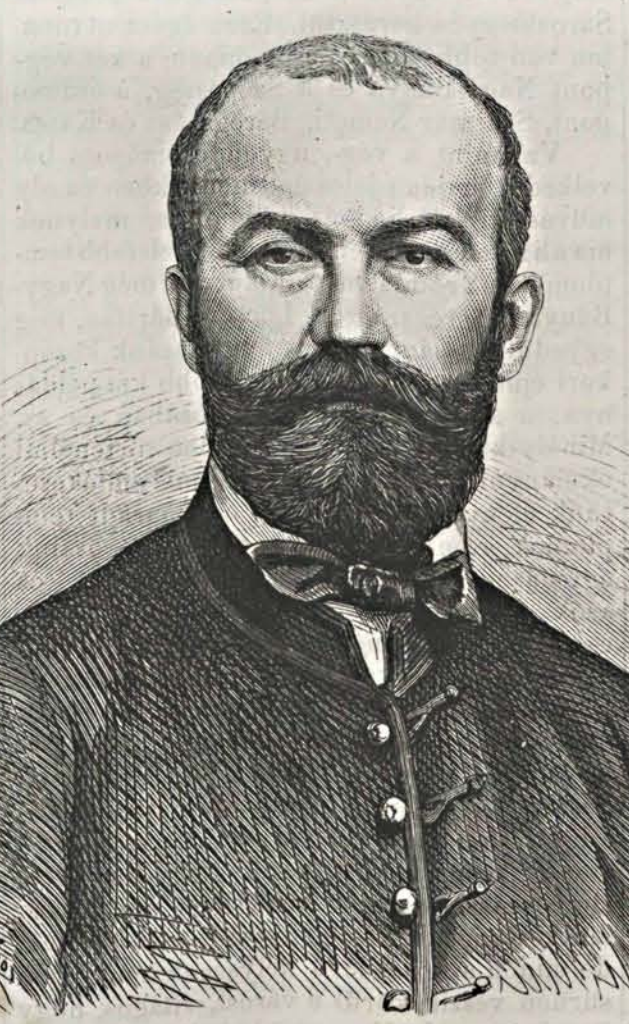
A munka embereinek, a hasznos élet munkásainak sorából egy érdemes tag hullt ki. A közép-, a polgári osztálynak egyik legnemesebb díszét gyászoljuk. Kralovánszky György pesti ügyvéd meghalt, alig 48 éves korában. Mig élt, csak egy kis kör ismert, szerette, tisztelte; midőn meghalt, az ország hangzik nevével. Ezek veszik ajkaikra, emlílik tisztelettel nevét.

Hányan, kik zaj, fény, nagy vagyon közt töltik el az életet, mulnak ki a nélkül, hogy nevéik a nemzet emlékezetében túl élne az első gyásznapot? És ez egyszerű ügyvéd neve sokáig, sokáig fog a nemzetnél fennmaradni és reá fognak hivatkozni azok, kik egykor nemes tettekről szólandnak. Egy egyszerű talizmánnal birt az elhunyt (kinek arcképe érdemeseink pantheonjában ezennel felfüggesztjük), hogy nevével megörökítse, hogy emlékeztetéhez a jók tiszteletét kösse, ez egyszerű talizmán, hogy veritkes napjai közben, hogy élte végőrájában is a hazára gondolt. Azon honszeretet, azon kötelességérzet, mely keblében élt, mely csak életével hamvadt el, volt azon talizmán, mely a szerény állásu ügyvéd nevével a haza egyik legtiszteltebb nevei közé emel.

Hírlapjaink mind közzölték Kralovánszky György végrendeletének tartalmát. Hadd álljon itt is azon szép emlék, melyet magának emelt s melynek minden részéből nemes gondolkodás és tiszta hazafiság érzése sugárzik.

E végrendeletben K. Gy. nevérel a legközelebbi atyafiáiról meg nem feledkezni első kötelességének tartja; de nem levén gyermekei, „a közös haza, a magyar faj nemzedékét tekintint közös gyermekének, s így színtoly kötelességének ismeri fajunk gyarapodására, nemesítésére s boldogságára erejéhez képest közremunkálkodni.“ Nevének és rokonainak, szerzett vagyonából 60,000 ftot hagyományozott; „nemzetiségünk dajkájaként“ a magyar akademiának 2000 ftot, a Kisfaludy-társaság tőkájének 500 ftot, az írói

segélyegyletnek 500 ftot, a nemz. színháznak 2000 ftot, a magyar ág. evang. gyülekezetnek 1860-ban tett alapítványán kívül még 1000 ftot, az eperjesi ág. vallásu kollegiumnak 2000 ftot, mely tőke kamatai a magyar nyelv tanszéke fenntartására szolgáljanak, a pesti prot. árvaintézetnek 500 ftot, a muzeumnak 500 ftot kívül 16 régi arcképet, 3 csendéletképet, s több oly művet, melyek — mint hiszi — a muzeumi képesarok szegényére nem fognak válni; a prot. központi alaptökeinek 500 ft., s a pesti reáltanodának szintén 500 ftot, 10,000 frtot pedig oly alap kezdeményeséül adományozott, melynek kamataiból a kivándorlásnak indult székelyek, vagy a

KRALOVÁNSZKY GYÖRGY.

moldvai és bukovinai magyarok, vagy azoknak gyermekeik hazáknak tartassanak meg; s addig is, mig ily tőke országossá válnék, hagyományát az említett czélnak megfelelő kezelés, s idővel leendő gyarapítás végett, az akademiára bizza. Ha pedig — ugymond — ez eszme életrevaló nem lenne, a legmegközelítőbb czélra fordítását

szintén az akademiára bizza. Ajánlja ez ügyet a magas klerusnak is, s végrendeletét e szavakkal zárja be: „Közlegénykép töltöttem be helyemet azon meggyőződéssel, hogy ha mindenünk megállja helyét, élni fog a hon győzhetlenül.“

Többi nemes czélú hagyományai mellett tehát 10,000 forintot hagyományozott azon czélra, hogy ez összeg egy oly országos alapítvány kezdete legyen, mely egyrésztől a moldva-bukovinai magyarok beköltözését segítse elő, más részről az erdélyi magyarok és székelyek kiköltözését és eloláhosodását gátolja meg. Ime, mig Gegő Eleknek évtizedek előtt a csángó-magyarokról irt munkája és kiáltó figyelmeztetése Magyarországra nagy vagyonu arisztokráciájára sem akkor, sem azóta semmi hatást sem tön, mig Erdélyben az ottani nagybirtokosság szemléltára a magyar és székely faluk eloláhosodnak, mig a Vág partján levő ős magyar községek egykori uraik közönye mellett eltűntek: Kralovánszky Györgyben felsirt a lélek e csapás, e közöny miatt s tehetőséghez képest gátat kíván vetni a megfogyatkozás átkának azon szeretettel, melylyel a hazafi nemzetére gondol, népe szaporodását óhajta előmozdítani.

Ha tehetőséghez képest mindenki annyit tenne hazájáért mint ő, ha a százezrek, milliók urai, ha azok, kiknek örökség, kir. kinevezés vagy a szerenese más kedvezése után száz és százézer frtnyi évi jövedelem jut szabad rendelkezésre, nem mondjuk aránylag, de csak annyit tennének a közmiveltetés, a magyar irodalom, a magyar faj érdekében, mint az egyszerű és szerény vagyonu ügyvéd tön: akkor az akademiának költségesebb kiadásai elősegítése végett nem kellene a kormány kegyelméhez fordulni, akkor gazdagabbak volnának intézeteink, alapítványok állanának fenn a magyar vidéken levő főbb iskoláinknál nem magyar nemzeti.

segű tanuló számára; akkor tehetséges ifjak, kik a művészi vagy a tudományos pályára szentelik életüket, rendes segélyben részesülhetnek; akkor a magán tudományos és műkincsek a nemzet birtokaivá válhatnak; akkor annyi jeles művészi tehetségünk nem tengődnek itthon vagy a külföldön, akkor —

De, folytassuk-e? elmondjuk-e, mit nem tesznek azok, kik tehetnének?

Végül még egy pár életrajzi adat. Kralovszky György 1818. jun. 12-én született Sárosmegyében. Atyját, Kralovszky Györgyöt, ki Eperjes vidékén gazdasággal foglalkozott, igen korán, alig 3 éves korában vesztette el, 75 éves édesanyja még most is él Eperjesen. Iskoláit az eperjesi evang. kollegiumban végezte; a jogtudományt is ott Csupka egykori híres jogtanár alatt hallgatta. A joggyakorlatot Eperjesen kezdte, Kassán folytatta, 1839. dik évben Pestre jött. Itt előbb a mérnöki pályát választotta, de csakhamar az ügyvédi pályára lépett. 1840-ben a pozsonyi országgyűlésen volt jelen mint jurátus. 1841-ben az ügyvédi vizsgálatot letette mind a köztörvényből, mind a váltójogból. 1844-ben ügyvédi irodát nyitott s mint ügyvéd működött haláláig, ritka szorgalommal, tapintattal, ügyességgel, becsületességgel. 1856-ban lépett házasságra a fővárosi körökben di. szeretesen ismert Kiss Etelka k. asszonnyal; 10 évi boldog házassága alatt gyermekei nem születtek. Meghalt 1866. april 2-kán, néhány napi súlyos betegség után.

Magán uton úgy értesülünk, hogy a hírlapokban közölt hagyományok kívül, az előbbivel Beregszászon találkozik; innen a két ág egyik vonalával eléri Munkácsot, onnan pedig Ungváron keresztül Kassára tart, másik ágával pedig a Hegyalja felé fut s onnan szintén Kassára vonul; végre Kassáról megint két utvonat vezet Lengyelországba, az egyik a Szepesség, a másik Sárosmegyén keresztül. Ezen egész utvonalon van több vég- és csomópont; a két végpont Nagy-Bánya és a Szepesség, a csomópont, Szatmár-Németi, Beregszász és Kassa.

Valamint a vég-, egy a csomópont bővelkedett hajdan jeles építményekben és oly művészeti izlésben és hajlamban, melynek ma alig maradtak fenn nyomai. Jelesebb templomoknak romaival találkozunk még Nagy-Bányán, Beregszászon, Lőcsén, Bártfán, míg egyedül Kassán maradt fenn hazánk középkori építészete legértékesebb két példánya, a szent Erzsébet egyházában és sz. Mihály kápolnájában. Ha minden történelmi okmányunk, minden történelmi emlékeztünk elenyésznek, maga a megmaradt templomok romja elegendő volna, városaink egymáshoz viszonyának felderítésére és azok osztályozására. Főhelyen mindenestre Kassa állandó, következnek Lőcse, azután Nagy-Bánya, s erre Beregszász és Bártfa; mert ezen sorozatban emelkednek egymás fölé a városok emlékei. Másrészt ugyanezen városok virágzása korát is világosan meg tudhatni ugyancsak emlékeikből, s így Kassa virágzásával együtt jár Lőcse, de midőn a közel levő helységek templomai sűrűen veszik körül e várost, világos, hogy itt régenten középpontnak kellett lenni, és hogy dacára a régi épületek mai hiányának kimondhatnók, ha erre semmi okiratunk sem volna, is hogy Szatmár-Németi a XIV. és XV. században virágzott és hogy több csucses stílusú templomának, köz- és magán házáinak kellett lennie. A nagybányai templomrom stílyje tökéletes egyhangzásban

A magyarországi legújabb régészeti felfedezések.

Dr. Henszlmann Imrétől.

II.

(Régi templomok hazánk északkeleti részeiben.)

Nézzünk most más példát. A szatmári püspöki megyének 1864-ben megjelent schematismusa 107. részint még egészen fennáll, részint romban fekvő régi kő-templomot nevez meg, melyekről alig tudunk valamit két vagy három év előtt. E templomok nagy száma, (és vajjon mennyi enyészett el tökéletesen és nyom nélkül) a vidék néhai vagonos állapotát tünteti fel előttünk, mely, habár nem egészen enyészett el, mégis ropantult csökkentnek mutatkozik, ha hajdani építési módját a mostanihoz hasonlítjuk. Azonban ez, bár fontos, mégis csak általános tekintet. De ha ezen templomok egymáshoz helybeli viszonyát, ha azokat a térképen egy folytonos láncznak szemekint tekintjük, azt is megtanulhatjuk, hogyan csoportosultak hajdan a helyiségek egy középpont körül a Szamos és Tisza közti áldott rónaságon, Szatmár körül, de megtanuljuk azt is, minő utat segítették elő a közlekedést Erdély- és Magyarország közt és hogyan fejlődött a kereskedés mozgalmá ezen utakon, hogyan az ipar ezen utak melletti helységekben. Magyarországon az erdélyi ut legelőször is Nagybányát érinti, innen kettéágazva, egyfelől Marmaros-Szigetnek, másfelől Szatmár-Németinek tart, amaz ága a Tisza balpartját követi Beregszászig, ehez ága keresztül-metszve a Szamos és Tisza közti rónaságot, az előbbivel Beregszászon találkozik; innen a két ág egyik vonalával eléri Munkácsot, onnan pedig Ungváron keresztül Kassára tart, másik ágával pedig a Hegyalja felé fut s onnan szintén Kassára vonul; végre Kassáról megint két utvonat vezet Lengyelországba, az egyik a Szepesség, a másik Sárosmegyén keresztül. Ezen egész utvonalon van több vég- és csomópont; a két végpont Nagy-Bánya és a Szepesség, a csomópont, Szatmár-Németi, Beregszász és Kassa.

Valamint a vég-, egy a csomópont bővelkedett hajdan jeles építményekben és oly művészeti izlésben és hajlamban, melynek ma alig maradtak fenn nyomai. Jelesebb templomoknak romaival találkozunk még Nagy-Bányán, Beregszászon, Lőcsén, Bártfán, míg egyedül Kassán maradt fenn hazánk középkori építészete legértékesebb két példánya, a szent Erzsébet egyházában és sz. Mihály kápolnájában. Ha minden történelmi okmányunk, minden történelmi emlékeztünk elenyésznek, maga a megmaradt templomok romja elegendő volna, városaink egymáshoz viszonyának felderítésére és azok osztályozására. Főhelyen mindenestre Kassa állandó, következnek Lőcse, azután Nagy-Bánya, s erre Beregszász és Bártfa; mert ezen sorozatban emelkednek egymás fölé a városok emlékei. Másrészt ugyanezen városok virágzása korát is világosan meg tudhatni ugyancsak emlékeikből, s így Kassa virágzásával együtt jár Lőcse, de midőn a közel levő helységek templomai sűrűen veszik körül e várost, világos, hogy itt régenten középpontnak kellett lenni, és hogy dacára a régi épületek mai hiányának kimondhatnók, ha erre semmi okiratunk sem volna, is hogy Szatmár-Németi a XIV. és XV. században virágzott és hogy több csucses stílusú templomának, köz- és magán házáinak kellett lennie. A nagybányai templomrom stílyje tökéletes egyhangzásban

van e város XIV. századbeli pecsétének stílyjével, mely a legkitünőbb középkori vésett-művek közé tartozik: itt tehát kisebb mű is bir igen nagy történelmi fontossággal.

Ha Nagy-Bányáról Márm.-Sziget és a többi 4 mármaros-i koronaváros felé fordulunk, a középkori ut folytonosságát és az öt város közti közlekedést szintén kimutatják a fennmaradt emlékek vagy azok régi részei; sőt ezek után is lehet osztályozni az egyes városok középkori fontosságát. Mint korunkban, úgy régenten is első helyen állott, gazdag sóbányái miatt, Márm.-Sziget, s ezen kitünő jelentékenységét még pár év előtt templomának nagysága, anyaga és díszesebb volta bizonyította is, sőt bizonyítja még ma is a régi templom fennmaradt tornya. S íme az archaeologia talán még a történelmen is igazíthat; mert az építészeti adat ellentétben van a történetivel. Husz, Visk, Técső és Hosszmező, e négy koronaváros szabadalmi levelét már 1329-ben kapta, és e helységekben sehol sem látunk nagyobb régi templomot, valamennyi alig tesz túl egy nevezetesebb falutemplom, valamennyi csak a XV. századbeli való, tehát egész század kívánatott e négy város fejlődésére; ellenben Marmaros-Sziget szabadlevele csak 1352-ben kelt, és mégis temploma nemcsak hogy sokkal nagyobb, hanem olyan is volt, hogy annak első építését máris a XIII. századba kell helyezni; mert itt a köríves stíly még küzdött a csucs-ívessele. Bizonyos tehát, hogy Sziget, sóbányái mivelése után, korábban lett gazdagabb és nevezetesebb helységgé, mint a többi négy koronaváros, miből megint következtethetünk, hogy ha nem volt is 1352 előtt valóságos szabadalmi levele, alkalmasint már előbb is részesült különös privilegiumban, vagy pedig, hogy 1352-ki szabadalmi levele nem volt legelső, legrégibbe.

A Mármaros-Szigetről Beregszászra vezető uton tovább haladva, nevezetesen pontal találkozunk Nagy-Szöllös városában. A nagy-szöllösi csucs-íves templom hazánk kisebb mérvű templomainak legjelesebbjei sorában áll: a mi másutt már sehol sincs nálunk, annak nyoma itt maradt fenn; t. i. azon igen díszes áttörtött és vasrácsos ajtóval ellátott középfal, mely a híveknek szolgáló templom részét elválasztotta a fölöttart magába foglaló szentélyétől. E falat a franczia „jubé“ a német „Letzner-nek“ nevezi, az utóbbi azért, mert ezen fal mögött és ajtaja mellett olvasták az evangéliumot és az epistolát, s így a német elnevezés e felolvasásról, lectoriumról Letznernek lett elnevezve. A nagy-szöllösi templom, stílyjének minemiségénél fogva, a XIV. században épült fel; de alig volt Nagy-Szöllös a középkornak legkitünőbb helysége e vidéken; sőt e helyet inkább Fekete-Ardónak kell tulajdonítanunk; mert fennmaradt temploma régebbi kort mutat a nagy-szöllösinél; s ezt, eltekintve minden történelmi adattól, bizonyíthatjuk, egyes egyedül az épületet vizsgálva, midőn rajta ama jeleket látjuk, melyek a köríves stílynek a csucs-ívesbe a XIII. században történt átmenetét jellemzik. De szerencsénkre fennmaradt némi történelmi adat töredéke is, mely, a fekete-ardói vidéket a magyar királynok királygagiként tüntetvén fel és lakosait a királynő aratának (messores reginales) nevezvén, tökéletes összhangzatban van a fekete-ardói templom tanúságával, s így itt az archaeologia kiegészíti a történetet is. A fekete-ardói templom hajdan egészen be volt festve, északi falán még ma is hat kép látható, a többinek csak nyoma maradt fenn. A régebbi templomot e falképpel a XV. század vége felé látták el, innen bizonyos, hogy Fekete-Ardó a XIII.

századtól egészen a XVI. századig virágzott. A fekete-ardóihoz hasonló stílyű falképek e vidék más templomaiban is fordulnak elő, a Tisza mentében vezető út szélén; nyugat felé Szöllös-Vég-Ardó és Bene-ig, míg kelet felé még a márm.-szigeti volt templom újabb festményei, melyeket ma csak másolat után ismerünk, szintén hasonlítanak a fekete-ardóiakhoz. E vidéken tehát a XV. század vége felé oly festészeti iskola volt, mely Magyarország többi középkori festészeti iskoláitól eltér, nevezetesen a Kassa és Lőcse vidékétől, és a vasmegeyétől, mit e két vidék fennmaradt falképei bizonyítanak. A fekete-ardói vagy északkeleti iskola jellem a régebbi színhangulatnak gyengülése a későbbi rajzmodorral, innen kitünik, hogy a művészet a középkorban lassabban terjedt Magyarországon északkelet felé, mint az ország északi részében, nevezetesen Kassán, hol akkor az ipar is gazdagította lakóit, s közvetlenebb érintkezésbe hozta a külfölddel.

Atalán az egész középkor lefolyta alatt, mint már meg is volt említve, Kassa állott a felföldi városok élén, se tényt az archaeologia még világosabban és biztosabban bírja bebizonyítani, mint a történet: mert valamint sz. István bazilikája megállapította a későbbi magyar székes-egyház típusát; ugy a kassai templomok példáját utánozták nemcsak Magyarország északkeleti vidékén, hanem egészen Erdélynek déli határáig, hol a brassói templomtól nem kevés tekintetben a kassai egyház leányának mondhatjuk; az utóbbihoz még közelebb áll a kolozsvári; a nagybányai pedig oly részletek fordulnak elő, mikben a kassai sz. Mihály kápolna részleteinek egyenes másolatára kell rá ismerünk. Hasonló, de sokkal ügyetlenebb másolattal találkozunk a kis-szebeni templomban, a Kassa és Lőcse közti uton, és Lőcsén is vannak későbbi részletek, melyek a kassai sz. Erzsébet templomra mint elő-példányra utalnak.

S ezzel ki van mutatva nemcsak a régi középkori ut folytonossága, de kimutatja az archaeologiai tudomány még a csekély számmal fennmaradt emlékekben is azon lánczszemeket, melyek ezen kereskedelmi út mentében világos folytonosságban voltak; s íme megmagyarázhatjuk magunknak, miért maradt meg hazánk ezen része még későbbben is, a XVI. és XVII. században, a gyűlpont, melyből csaknem minden nemzeti mozgalmak eredtek; holott a XIV. és XV. században a nemzeti királyok elleni mozgalmak eredeti helye inkább az ország északnyugati vidéke volt.

A Rozáliahegy.

(Sopronmegyében.)

Ki valaha Sopronban vagy legalább a vidékén járt, kétségkívül ismeretes előtte a Rozáliahegy, melyre feljutni azon számos kékutazó közül, kik ide nyáron át a régi korból fennmaradt érdekes Fraknóvára megtekintése végett mindenfelől kirándulást tesznek, talán egy sem mulasztaná el. A Rozáliahegy (így nevezetesen az oda épített Rozália-kápolnától) Fraknóvárán felül, ehhez háromnegyed óra járányira, közvetlen Magyarország határázélén fekszik, vagy inkább méltóságosan emelkedik ki az itt elnyúló magyarországi s alsó-ausztriai határhegységek közül. E pontról, mely a tenger színe felett csak 2270 lábnyi magasságra van, egy pillanattal mintegy 150 mérföldnyi tért futathatunk, mely a messze elterülő fényes hegyek hullámzatos változatát el minden irányban gyönyörű kilátást nyújt.

A legszebb tájképekben tűnnek fel keletre: a pompás Fertő-tava egész kiterjedésében, Sopron városa, a Hanság, Rábaköz s a győr-sz.-mártoni és somlyai hegyek halvány kőrrajzai; feljebb: az egész kis mártoni vidék, a pozeonyi várhegy, továbbá a pottendorfi várkastély Ausztriában, s számos helység fel Bécisig, nem különben a pólai

hegyek Nikolsburg mellett, s a Kiskárpátok; északra: a Lijót- és Kahlenbergi hegyek Bécs környékén, a mölding és bádeni hegylánczolat egész a nyugatra fekvő roppant Schneeberg havasig, mely rendesen hókoronás fejjel, mint egy büszke orias tekint le a körülötte fekvő kisebb Rax-alpokra s a göztriczai, semmeringi és a pangai alpesekre: ezeket túl kissé lejjebb magassalik a Wechsel hegység, továbbá a wiesmati és kirch-schlági hegyek, végre hazánk határán belül délre a lánzséri és lékai (Lockenhaus) hegylánczolat folyvást lejtő vonalait egész a közzei kárváriahegyig mint zöld tengeri habok látszanak rengeti.

A Rozáliahegyen levő kápolnát herceg Eszterházy Pál, Magyarország egykori nádora, 1670-ben az e vidéken néhány évvel előbb dühöngött nagy pestis emlékére építteté, melyet Széchenyi Pál veszprémi püspök a pestis ellen védő szent Rozália tiszteletére szentelt fel. A templom sz. Rozália ereklyéjét egy drágakövekkel kirakott ezüst-foglalványban bírja, melyet annak gr. Kollonics Lipót bíbornok 1695-ben aug. 19-én ajándékozott. Maga a kápolna igen egyszerű modorban van építve, belseje keresztalakot tüntet elő, a mennyeiben jobbra s balra kisebb lebegek vörös téglákkal van kirakva, s felülről, hogy egyetlen szék vagy pad sincs benne, mi hihetőleg a miatt van, hogy annak többel térhessenek bele a templom bucsunapján, mely minden évben sz. Rozália napja (szent. 4.) utáni vasárnap több ezerre menő bucsús nép zsibongása közt tartatik meg.

E fel- s lehallámzó tarka embertömeg, melyben ilyenkor az uri osztály is szépen képviselve van, itt e magas fényes hegyen valóban érdekes látványt nyújt.

A korcsma előtti helyet, mely a kápolnától keletre valamivel lejjebb esik, e napon valóságos vásártérre hevenyeszik.

A legjelentékenyebb vásári helyekről elmaradhatlan mézeskalácsos, süteményes és esztergályos árucikkeket tartalmazó sátorokat nem is említve, lehet itt ilyenkor látni temérdek kalapost, szabót, csizmaditát, cipészt, szűcsöt, gyolcsot, pipereárut, keszes tótot, péket, narancsot, pántlikás és batyus zsidót stb. Hogy aztán szokott-e lenni jó vásár — azt az ide gyülekező kóborló czigányok s utszéli koldusok nagy serege eléggé hangosan hirdeti. De a gyümölcsvásár, mely e bucsus vásáron vagy vásáros bucsun végbe megy, méltán beillenek bármely gyümölcskiállításnak; mert a mit a nemes gyümölcsben oly gazdag Sopronmegye felvidéke e nemből felmutathat, azt itt a legszebb választékban megtalálhatjuk.

A rétfalusi karsu természetű, s általán érdekes külsővel bíró gyümölcsösök fiatal nők sorban felállított kosaraikban szemlélheted az alma, körte, szilva mindenféle nemes fajtát, s a szép ősi baccrak mellett magát oly kedvesen kináltatva ott piroslik a legfinomabb „rozáliahegyi“ diónagy-sárga ropogós cseresznye, mely itt rendesen ekkor érke meg.

Míg e zajgó néptömeg egy része a sátorok előtt különféle vásári czikkeken alkudozik, az alatt sokan a koczkajátékon kísérlik meg szerencséjüket, avagy letelepednek a kővér fűre, s egymás kedvéért a csapra ütött boros és sörös hordók tartalmát fogyszadják. E közben a korcsmában is megszólal a zene, s olykor vig kurjongatás hallatszák ki a mulatozók zajából, mintha csak észre sem akarnák venni azon éneklő körmenetet, mely a vásárosok közt magának utat törve épen e pillanatban vonul el a lármás korcsma előtt, hogy azon az uton, melyen ide jött, bucsui körmenetben, éneket zengedezve haza távozzék, mely alkalommal az éneklő és imádkozó bucsujárókat jobbról-balról a vidék három nyelvén lármázó kolduscapat alamizsna végett ostromolja.

Mint az ilyen tömeges összejöveteleknél történni szokott, némelykor korcsmai verekedés is fordul elő és pedig leginkább az ausztriai s a vidéki legények közt, kik egy nyelven beszélnek ugyan, de még sem látszanak kellőleg rokonszenvetzeni.

A Rozália-kápolnától alig száz lépésnyire van az u. n. császárdőd (Kaiserwald) gyönyörű sudar fenyűfával, hol már osztrák földre s egy-uttal kincstári birtokra léptünk.

Mindazon kéjtások, kik nyáron át Sopron vidékéről a Rozáliahegyre tesznek kirándulást, ezt leginkább azzal fejezik be, hogy innen kelleme erdei uton, mindenütt az ország határszélén — a „nagy fenyűfa“ s „vadászknúhó“ felé — vagy pedig egy regényes hegyzorosban fekvő

helységen (Rétfalu, Wiesen) keresztül a „pece-nyédi savanyukut“ nevű kis fürdőbe utaznak, mely ide még jó két órai séta, s a bécs-ujhelyiek és soproniak nyári kiránduló helye; a honnan aztán rendszeren a vasut esteli vonatán ismét hazatérnek Sopronba — a Rozáliahegyen élvezett felféleg kilátásra, Fraknóvára érdekes régiségeire, s általán e festői táj hasonlíthatlan szépségére meg bizonyára sokáig kedvesen emlékeztetvén vissza!

Kápolnai B.

A „Pannonia“-gözmalom.

Hazai malom-iparunk az utóbbi évtizedben oly kiterjedést és tökélyesbülést nyert: hogy azt Európának egy úgynevezett iparállama sem multa felül. A magyar liszt mindenféle nagy kelendőségnek örvend s nemcsak az egész ausztriai birodalomnak, déli Németországnak és Sveicznak látja el összes szükségletét: hanem tetemes mennyiségben Egyiptomba s Dél-Amerikába is kivándorol.

A „Pannonia“-gözmalmot illeti többi között az érdem, hogy ezen országokkal kereskedelmi viszonyba lépett. Nem kímélte sem költséget, sem fáradságot, hogy a tengeri kivitelre nézve a szükséges összeköttetéseket megszerezze; mindent elkövetett, a mi ezen magyar természetnek elismerést szerezhetett s napról-napra gyarapoló hitele érdemelt jutalma azon parkodásnak, melyet e fiatal vállalat kifejtett.

A „Pannonia“-gözmalom Pestnek északnyugati részén, közel a Dunához fekszik. Egyszerű s mégis izlésteljes gyári-stylen épült, 4 emeletes ház. Hossza 55'; ezenkívül még egy két-emeltes melléképület is van hozzá ragasztva, mely raktárakból áll, míg homlokzati részében az irodákat foglalja magában. A főépület előtt látjuk a gépházat, melyben két, Wolf-féle rendszer nyomán szerkesztett 70—70 lóerejű gőzgép dolgozik, mely 28 „járdást“ tart szakadatlan mozgásban s melyek hetenkint 10,000 mázsa tisztabuzát őrölnek meg. Ezen két gőzgépen kívül még egy kisebb is működik, mely éjjel-nappal szivattyuzza a vizet a Dunából s vezeti a gyárba.

A malom legkitünőbb részét az úgynevezett tisztító-gépek képezik, melyek berendezés tekintetében mindazon kiváló tulajdonokat egyesítik magukban, miket e téren életbe léptetett az erőműtan. Valamennyi gép, melyek e malomnál alkalmazva vannak: Ruston és Társa prágai gyárából kerültek.

A „Pannonia“-gözmalom egy részvénytársulat tulajdona, melynek vagyona ötszáz darab 1000 ftros részvényből, tehát fél millió forintból áll.

Európa legmagasb hegye.

Saussure, a jeles genfi természetbúvár, a mult század utolsó negyedében megmutatta, hogy a Montblanc, „az európai hegyek királya“, melyet addig megközelíthetetlennek tartottak, az emberi akarat előtt végre mégis hódolni kénytelen. E magasságos utjáról kidönt munkája után, melyben Európa legmagasb hegyének megmászását némi regényes színezetben tüntette föl: évről-évről szaporodott a Montblanc utasainak száma. Sok ideig legtöbbször angolokat csalt a tőre a kíváncsiság, s ha egy ily merész utazó, ki Európa legmagasabb pontját bejárta, haza térve a szalonok hóse lett: ily megrázteljesített természetesen sokat meg mert kockáztatni egy-egy fiatal gentleman.

Pedig abban az időben nemcsak erő és bátorság, hanem tele tárca is kellett a Montblanc megmászásához, melytől maga 1000 frankba került. Egy szeszélyes angollal az is megtörtént, hogy oly ködös időben ment föl a hegyre, midőn a vezető állítása szerint épen semmit sem láthatott; mégis megtette az utat, csak azért, hogy elmondhassa, hogy fenn volt.

Ez ideig már nemcsak férfi-, hanem nő-utasi is voltak a Montblancnak, s ezek közül legnevezetesebb d'Angeville kisasszony, ki ez utat 1838. szeptember havában tette meg. „Akkor — ugymond — még férfiak is nehéz volt a Montblancra jutni, nőre nézve pedig épen lehetetlennek tartották; nekem sikerült a vállalkozás s a sveiczi franczia lapok magasztalásokkal említték bátorságomat. Előttem még csak egyetlen egy nő érte meg a Montblanc tetőjét, egy parasztnő a völgyből, névszerint Paradis Mari, harmincz évvel előbb mint én, 1809-ben. Midőn ott jártam, még élt s elbeszélte, hogy neki csak nagy erőmegtérszítéssel sikerült följutnia. Az ut felén már egé-

Oh itt, itt kitérhet szabadon a bú, mely Titkos börtönben hatalmasan rombol; Megkönyöllet kebellet térhetek a lakba, Halvány csillag lenni, hol nap valál egykor.

Rajka Teréz.

szen kifáradt s az ut második harmadának elhagyása után pedig a vezetők fölváltva vitték a tetőre. A mi engem illet, — folytatja előadását d'Angeville kisasszony — ámbár kábitó, mondhatni lethargikus álom környezett, mégis saját lábaimon jutottam föl, a nélkül, hogy eszembe jutott volna, vezetóm segítségét igénybe venni. A tetőre érve, ismét visszanyertem éberségemet. Egy óráig időztem a tetőn s öt levelet írtam e helyen. Ezután visszaindultam Chamounix-ba, hol diadallal fogadtak. A szokatlan ut egészségre sem gyakorolt semmi káros befolyást, kivéve, hogy a nagy hófény után szemem egy hétig fájt s arczomat a hideg annyira fölégette, hogy bőre egészen lehámolt.

Igy adja elő utazását d'Angeville kisasszony, ki nek Európá legmagasb hegyén, a Montblanc esucsán azon ötlete támadt, hogy a vezetők által még föl is emeltette magát, hogy elmondhassa, hogy ő legmagasabb helyen volt egész Európában. — E vállalkozó szellemű utazónő még 1863-ban is élt Lausanne-ban.

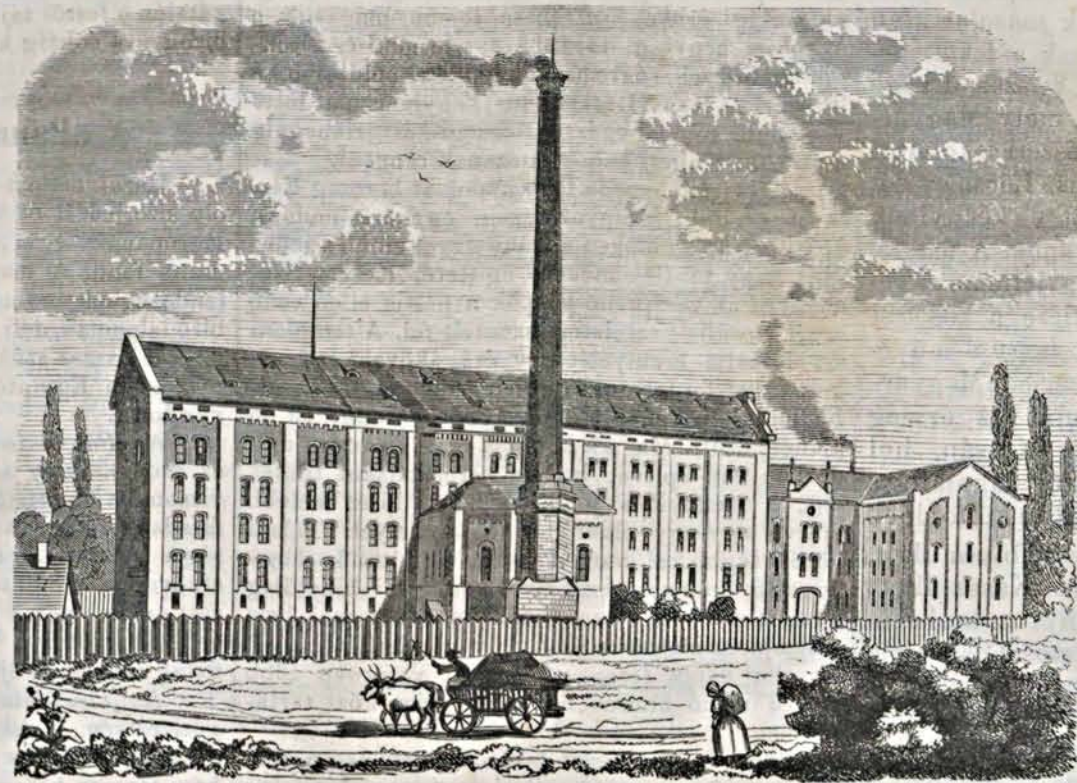
A lenehézbb feladat, hogy a Montblanc c ucsához járható utat találjanak, s az első hegymászási kísérletek, minden szerencsétlenség nélkül sikerültek. De azért a hegyek óriása még sem engedte, hogy hátát apró emberek tapossák bosszatlannul. Vakmerőségért vagy vigyázatlansá-

nácios, két angol, Dornford és Henderson társaságában s 12 vezetővel ment föl a tetőre. Aug. 18-ikán indultak föl, s miután a következő napot a rossz idő miatt megállapodva voltak kénytelenek eltölteni, aug. 20-ikán egy napfényes reggelen fél 9 órakor fölérték a tetőre. A vezetők üdvözlék az

a két angol is kimenekült a hó alól, de három vezető oda maradt, ezek között egy, a ki már tizenegyszer járta meg a Montblancot. A szerencsétlenek némi maradványait csak a legutóbbi években fedezték föl a Bossons jégnek között.

Ujabb időben maga a Montblanc, a teremtés ez ő s műve sem kerülhet ki az emberi művelődés befolyását. Némely ásitó mélységei, melyek ezelőtt az utasok rémei gyanánt tüntek föl, már elvesztették nagy jelentőségüket, mert erős vas gerendákkal vannak át-hidálva, a mint az képünkön is látható, s az ut fözépén egy téres házat építettek, mely az elesteledő utasoknak kényelmes éji szállásul szolgál, s dacára hogy most a kényelmetlenség kevesebb, az ut 250 frankkal megjárható, míg ezelőtt négyszerannyiba került.

Ha valaki a Montblancra akar utazni, Chamounixból kiindulva az első napra a közönséges uti ruha legalkalmasabb, de másnap már a lehetőleg meleg téli öltönyt kell venni, valamint szögkekkel kivert erős csizmának sem szabad hiányoznia. A hó vakító fehérsége ellen kék szemüveget kell tenni a szemre, s álarczot szoktak használni a napszúró sugarai ellen. Eleinte fenyvesek között viz az ut, később mindig kietlenebb lesz, utójára csak kopár sziklák, jég és hósvatag látható, míg fönn a tetőn végtelen messzeségbe terjedő kilátás tárul föl az ember szeméi előtt.

A Pannonia gőzmalom Pesten. — (Mjaskovszky rajza.)

idegeneket, hogy most már minden veszedelmentul vannak. A tetőn reggelizve, vidáman indult haza felé a társaság a legkedvezőbb időben. Dr. Hamel volt a legutolsó, midőn egyszer észrevette,

A Montblanc, Európa legmagasb hegye.

gaért több vezető adózott már életével; több alpesi fi lelte sirját a lavinák hótömegei alatt, s többeknek csontjai fehérlenek ma is a megközelíthetetlen mélységekben.

Egyik legnevezetesebb szerencsétlenség 1820-ban történt, midőn dr. Hamel orosz udvari ta-

hogy lábai alatt a hó süllyed. Erre egész hótömeg zúdult nyakába, mely ellenállhatlanul sodorta magával. Azt hitte, hogy a lavina csak őt sodorta el, s midőn a hótömeg alól kiszabadulnia sikerült, társai közül egyet sem látott, magát pedig egy tátongó mélység szélénél találta. Kis idő múlva

Érdekes lesz még följegyeznünk, hogy a Chamounixban levő vezetők igazgatóságának följegyzései szerint 1786-tól napjainkig 293 volt a Montblanc megmászóinak összes száma. Ezek közt 187 angol, 39 francia és savoyard, 21 amerikai, 19 német, s a többi különböző nemzetiségű.

Izsó Miklós Széchenyi-szobormintája.

Az akademia palotájának egyik kisebb terebében együtt láthatók jelenleg mindazon szoborminták, melyek a Széchenyi-szoborra kitűzött pályázat leteltével (márc. 31-ig), részint itthon, részint a külföldön tartózkodó magyar szobrásztól beküldettek.

Mindössze 17 pályamű. Szerzőik neveit ismerjük, mert az irodalmi pályázatok névtelenségét a képzőművészet körében hirdetett pályáza-

tokra átültetni lehetetlen. Pályáztak pedig: Benda, Benk, Dunaiszky, Engel, Faragó, Izsó, Kugler János, Kugler József, Marsalkó, Schüller, Szanóházi és ifj. b. Vay Miklós. Az utóbbi 4,

Dunaiszky és Marsalkó 2 mintával. Egy-két jó nevű szobrászunk hallomás szerint azért tartózkodott volna a pályázattól, mert hire járt, hogy a szobor-bizottság már előre el volna tökéve a Széchenyi-szobrot külföldi művész által készíttetni, miután nem bizik abban, hogy ily nagyszerű feladat sikeres megoldására alkalmas hazai művész találkozzék.

A bizottság e szándékáról szállongó hírt eddig semmiféle tény nem igazolja; keletkezését pedig legfőlebb az akademia palotájának építési

Izsó Miklós Széchenyi-szobormintája. — (Szekely Bertalan rajza után.)

BUSZ. K.

történetéből magyarázhatná valaki, a mikor az ugyanily nemű aggodalmakat, a magyar művészek keresettségére a reá következő tények csak ugyan igazolták. Most is oly emlékek felállításáról van szó, mely az őszes nemzet adakozásából létesül, s midőn ujra nyilvánul a köz hajtás, hogy ez országos emlék vajna ne ismét idegen, hanem hazai művész teremtésének köszönhesse létesülését, annyival kevésbé tarthatunk e méltányos remény meghívásától, mert a pályázat, mely egyelőre csak magyarországi művészek számára lett kihirdetve, minden várakozáson fölül jól ütött ki.

Legsikerültebb mű valamennyi között *Izso Miklós* szobormintája, melyet mai számunkban *Székelty Bertalan*, jeles történelmi festésünk hű rajza szerint mutatunk be olvasóinknak úgy, a mint az szemébe tűnnek annak, aki a hídfő tájáról, a Nádkő-házal szemben tekintende a felállítandó emlékszobrot. Széchenynek férfiasan büszke alakja, fedetlen fővel, méltóságot magatartással áll gránit talapzaton. Tagjaiát ősmagyar szabásu, hosszú atilla és prémes kacagány fedi, bal keze a kard markolatján nyugszik, jobb keze szabadon áll és feszletlen mozdulattal mutat általános munkásságának jelvényeire, melyek a talapzatot plasztikai csoportoztatban öszekötik a szoborral. Az élhető, szellemes fő, nyugodt komolysággal áll vállain, nemes arc kifejezése és taglejtése mintha azt mondaná: „Ilyen it műveim! Ilyen voltam, ezt tettem!”

A talpazat lefelé szélesedő négy oldalát, bekeretezve az ország 4 cimeredő, cserfalombok övezik; alul pedig 4 sarkát természetessé teszi a tömegtartó, székeltetvé a lánczhídcsoplok aljával öszhangzó „rustico“ által. Az emlékmű körvonalai igen kellemesek, a szobor jó arányban áll a talpazattal; amannak nyugodalmas méltósága, öszhangzik ennek izlésteljes egyszerűségével. Az egész műalkotmányt eredeti magyar szellem lengi át és komoly emelkedett hangulatot ébreszt, minőt a többi pályaművek közül egyetlen egy sem bír kelteni a szemlélőben.

Izso, ki eddig főleg csak jeles mellszobrjai által tűnt ki, és a népelethöz merített néhány fölöttébbes plasztikai művel mutatta be kiváló tehetségét, a hazai közönség előtt Széchenyi-szobormintájával most fényesen bizonyítja be, hogy a szoborművészet magasabb rendű feladatainak is megfelelni képes a hogy benne oly művészt bírunk, kinek vésőjére bátran bizhatjuk az országos erével létrehozandó Széchenyi-emlék elkészítését.

Kiméljük a ragadozó állatokat!

Ha a napjainkban mindinkább szaporodó kártékony férgek u. m. *egerek, hernyók, pondrók és rovarok* szaporodását figyelemmel vizsgáljuk, lehetetlen, hogy azon gondolatra ne jöjünk, hogy azokat egyenesen mi magunk hívjuk elő nyughatatlan és meggonulatlan szenvedélyünkkel.

Azt tudjuk p. o., hogy a *róka, úlyok, baglyok és vércsek* nagy pusztítói az egereknek; azt is tudjuk, hogy az egerek, ha egyszer egy határban elszaporodtak, ropant károkat okoznak, de arra még sem gondolunk, hogy hasznos ragadozókat kimélni is kellene; vagy ha már egészen kimélni nem is akarjuk, de legalább annyit tehetnénk, hogy az üldözést mindig azok kártékonyaságához és hasznosaságához mérnök!

Valóban csudálatos számítás, mikor nálunk azon kár, mit a róka és ragadozó madaraink egy néhány nyulban vagy fogolyban okoznak, mindig tetemesebbnek véteik mint egész határok terményeinek elpusztítása; holott józanul fölvéve a nyul még kártékonyabb állat reánk nézve, mint a róka; mert míg ez utóbbi kártékony férgeink mellett néha-néha csak oly állapotot pusztít, melyekből mi semmi vagy nagyon kevés hasznot húzunk, addig a nyul szorgalmunk legszebb példányait, a véteket, ültetvényeket és olványainkat rongálja és pusztítja.

Még feltűnőbbé válik eszlelve üldözésünk ragadozó állataink ellenében akkor, ha meggondoljuk, hogy kártékony férgeknek kipusztítására a szabadban eddig semmi mesterséges pusztító szer nem létezik; s ha e mellett tekintetbe vennők kártékony férgeink szaporodását és azok hirtelen feljöttetését — mely őket a pusztításra eltök legelső szakától kezdve képessé teszi, s ha továbbá ösše hasonlítóan kipusztított hasznos ragadozóknak aránytalan szaporodását, bizony más gondolatokra ébrednénk, s több kiméletet mutatnánk irányukban.

Egy egész életheossa 6 évre van fölvéve, s évenként átlag 4-szer fiadzik, és egy fiadzása 6 — 8-at hoz. Egy lepe száz és több petét is rak, e számot a bogarak körülbelül felezik, s e ropant mennyiségben szaporodó férgek kivétel nélkül a növényvilágra vannak utalva, a m. ly nekünk is főtápszerünk közé tartozik!

Egy róka, úly s a t. évenként csak egyszer, s csak 4 — 5 fiut szaporít, de azért ezek száma e csekély szaporodás mellett is elegendő volna az egyensúly fenntartására, ha oly kiméletlenül nem pusztítanók őket. S ha valaha, épen most van és lesz reájok szükség, midőn mező, kert és erdőgazdákodásunk napról napra jobban halad, s nagyobb terjedelmet nyer. — Egy *egerész úly* (falco buteo, Miäuebussard) naponként átlag 4 — 6 égeret felemez, e mellett más férget is; egy *róka* pedig 20 — 30 darabnak is képes megfelelni. *A cinkék* gyümölcs- és erdei fának gallyain, *a fakusz* azok kéregrepedéseiben száz és száz petét tesznek egyenként és naponként semmivé, melyekből máskülönbön kártékony hernyók ezrei állanak elő! Ebből is látható, hogy a természetben a helyes arány sehol sem hiányzik, csak az ember avatatlanságát ronthatja!

Mily befolyással van ragadozóink mértékellen üldözése kártékony férgek szaporodására, ezt legjobb igazolják erdő és hegyes vidékeink, hol az egerek rendkívüli szaporodása, napról napra észrevehetőbbé kezd lenni. És mi okozza ezt? nem egyéb mint a hegylakók telhetlen vadász-szenvedélye! Alig mutatkozik a határban egy róka, már tíz ember is üldözbe fogja, s ha fegyverrel nem sikerül megkeríteni, akkor török, kelepézek, s mérgeg által vetnek neki véget. A legutóbbi évtdzében a strichinnel való mérgezések jöttek divatba, mely az eddig ismert pusztító szerek közt a leggyilkosabb, s e szerint a legkedveltebb is. Ez valódi átka ragadozóinknak, mert az ezzel megmérgezett dögön — télben, mikor az egerészés a hó miatt korlátozott — nemcsak rókaik, de hasznos ragadozó szárnyasaink is sorba mérgezik magokat; sőt ez utóbbiakra még veszedelmesebb, a mennyiben távolabbról látják be a kitett dögöt, s nagyobb térről is serlegnek ösze reája. — Vannak ugyan esetek, hol a strichinin alkalmazása p. o. farkas vesztésénél nagyon előnyös, de legalább arra kellene ügyelni, hogy a mérgezett dög ne szabad helyeken, de eltakarva p. o. erdőszéleken, vagy azok belsejében — hol a farkasnak csapá-va, fordulója vagy kijárása van — legyen kitéve, mert gyakran megési, hogy a dög féltelen is ki van téve, annyi idő alatt pedig egy egész vidék ragadozó madarai megmérgezhetik magokat rajta: hiszen a farkast nem annyira a látás, mint inkább a véletlen veti a dögözhöz, azért is a nyílt helyekre kitélt okát csakugyan be nem látom.

Vannak lövéseink is — és pedig többen, mint kellene — kiknél az öröm legalább pillanatra határtalan, ha — mint ök szokták magokat kifejezni — egy nagy szárnyú s körmü madarat — értvén alatta ragadozó szárnyasainkat — lelőhetnek. És ez csupa könnyelmű kedvtőlésből történik, mert husát nem eszik, tollait s karmóit nem használják!

Ismerek egy hegyvidéket, hol a földnépe egyedül ragadozó szárnyasainkat — különösen az egerész úlyeknek — köszönhette, hogy a határain pár év óta csapásint dülő egerektől megmenekült. E véletlen azonban az a vidéken csak is annak volt köszönhető — mert ott szintén ki vannak ragadozóink pusztítva — hogy a Kárpátok közel vannak, hol ragadozóink a helyek megközelíthetlenség miatt a költés és fiadzás idején nagyobb biztonságban élnek.

Igaz ugyan, hogy az egereknél épen azt tapasztaljuk, a mit hernyóknál, hogy nagy elszaporodás esetén megjelene azok ellenségei, pusztítói és üldözői — ha csak messze vidékre nincsenek kipusztítva, — s többnyire el is osztják kétségbeesésünn. Az egerek után távolabb vidékekről is eljönnek szárnyasaink, míg hernyóink és pondróink közt a *fatonezok* és a *fürkészek* (Iohneumonon) látjuk dólni. Az is igaz, hogy az egerek sokszor nagy elszaporodás esetén egymásnak esnek, azaz egymást marják, és aztán fel is falják, de mindezen kíségető erőkre várni, és évekig tartó károkat szenvedni bizony bárgyú és neveltes dolog! Nem jobb volna e hasznos állatainkat kimélni, hogy azok folytonosan — mindenütt egyformán — egyensúlyozzák kártékony férgeinket? A gyarló ember az ily vélelennül jött segítségét rendszeren a maga pusztításainak mentségére használja, pedig hasznos állataink azon természetét, hogy távolabb vidékekre is el

mennek kártékony férgeink után, inkább arra magyaráznák, hogy az rendkívüli időkre — a férgek szaporodására kedvezően ható évekre — vonatkozik.

Ha valaki néha-néha egy rókát, vadász-szenvedélyből, fegyverrel kezében, télben fog üldözés alá, azon nem tudok csudálkozni; de mikor tavasszal a fiadzás idején bántja, ez valóban csudálatos. Kopasz mentség az is, hogy a róka fiatal nyulakkal és szelid szárnyasokkal táplálja kölykeit, ez csak kicsiben igaz; sőt inkább az első időben csak is inkább egerekkel táplálja azokat; de később is, míg a fiatal rókák egész anyanyagságig nem nőttek, nem mernek szabadabb helyeken mutatkozni, hanem nappal az erdők sürtüjében, éjjel a mezőn gyakorolják ügyességüket és ravasz fogásaikat az egerekkel. S ha olykor-olykor egy pár fiatal nyulacska vagy madárka áldozatul esik, az még nem ok azok üldözésére.

Egy róka — a mint már ezt feljebb is elmondtam — rendszeren 4 — 5 kölyköt vet, s ha ezek anyját tavaszkor lelőjük, vagy pedig fiadzás idején odvában vagy lyukában füstölés által — mert ez is szokás — megfojtjuk, ép annyira hatalmas egérszűtőtől fosztjuk meg mezőinket és erdőinket. Az ily tavaszi pusztításra igen nagy alkalmat adnak a még most is sok helyen divatozó díjak, melyek ugy ragadozó emlősöinkre, mint madarainkra mai napig is ki vannak téve. S ennél a dolgnál az a legbosszantóbb, hogy ez eset leginkább az erdőgazdák által látható, kik ha már nem is tapasztalásból, de legalább szakkönyveik után ismerhetnék ragadozóink fontosságát. De így van ez, mikor szenvedélyeinkben határt nem ismerünk, s azokat oly érdekeinknek, melyek jólétünkre kihatnak — elébe tesszük. És ha még ez is észszerűlen volna alkalmazva; de azt tudja minden figyelmesen vizsgálódó vadász, hogy a nyulakat nem annyira ragadozóink, mint inkább az oly vadászok pusztítják, kik azokat a fiadzási időben — mely márcziustól szeptemberig tart — süldő név alatt derűre borura pusztítják. E kis kitérés csak azért tettem, mert ragadozóink dízajott pusztítása leginkább a nyulak végett történik. (Vége követke.)

Podhradszky András.

Az angol követség első látogatása Jeddóban.

(Japan fővárosában.)

Az angol követség egyik tagja ezen nevezetes látogatásról naplót vezetett, melyben a következő tudósítások foglaltatnak:

Nangaszakiba 1858. év augusztus 3-kán érkezünk, s hajócsapatunk, mely „*Furious*“, „*Retribution*“, „*Callcutta*“, „*Inflexible*“, „*Lee*“ és „*Emperor*“ sorhajók s fregateokból állt, a belső kikötőben, a *decimat* alacsony szikla mellett, melyről a szárazföldre egy kis hid vezet, végett horgonyt. Ezen szűk helyen kellett azon holland kereskedőnek kétszáz éven át tartózkodnia, kik azon engedéllyel éltek, hogy *Japánnal* kereskedhesenek. Ezen kényszer ma már nem létezik; az idegenek szabadon lépnek be *Nangaszaki* városába, s ez engedélyt mi is használtuk, hogy ezen csinos várost megtekintsük, s a *japán* ékezerekből bevásárlásokat tegyünk.

Ezen város (t. i. *Nangaszaki*) széles, közepesen jól kövezett utcákkal bír. Az ezen utcák két felén levő raktárak egyik végétől a másikig átlátászik, oly módon, mikép a kertek, melyek egymás mögött vannak, az utcáról láthatók, de a mi legcsodálatosabb, ez a rend és tisztaság, mely mindenütt uralkodik.

A vidék rendkívül szép. A város mögött magas hegyek emelkednek, elléve a legzadagabb tenyészléttel, s ép oly változatos mint festői színben tűnnek fel.

Elgin lord tudakolta a hollandokat, miképen fognak fogadni küldetését a japánok; de, mivel kitérő válaszról egyebet nem nyert, lemondott arról, hogy a helyhatóságokkal az így végezt érintkezzen, s két nap múlva gőzhajónk a *szimoda* kikötő felé tartott, mely helyen reméltük találni az amerikai egy-sült államok főkonzulát, Athájó-zásunk öt napig tartott, de igen veszélyes volt, mivel egy tengerszoroson erős vihar támadt ránk, mely bennünket, egy épen működésben levő tűzhányó hegygye szemben majd a partra vetett. Végre augusztus 10-én azon gőzhajón, melyet *Elgin* lord mint az angol királynő ajándékát volt átadandó a japán császárnak, szerencsésen megérkeztünk *Szimoda*ba.

Itt találtuk a főkonzult *Townsend* *Harris*-t, ki ama mely benyomást eseteléd, melyet a *tien-szini* szerződés megkötése a japánokra nézve eredményezett, s tudósított bennünket azon kereskedelmi szerződésről, melyet épen most kötött a *jeddó* udvarral, valamint értesített azon kedvező hangulatról, melyben mi ezen udvar jelenleg találni fogjuk. Sőt annyira ment, mikép titkokat juttatkeztünk alá adta, ki az ország nyelvén járta levén, nekünk lényeges szolgálásokat tehetett.

*Szimoda*ban két napot töltöttünk, mely város kisebb, s hasonlíthatatlanul jelentéktelenebb *Nangaszakinál*, de mely fényzett árukkal gazdagabb vásárral bír amannál, kikötője meglehetősen csinos, bejárataán hullámzó által védett, mely nagy hajóknak lehetősé teszi, hogy a legerősebb haborzás daczára ott horgonyozzanak; de bajosan fog valaha ezen hely európaikra nézve nagyjelentőségű tengeri kikötővé válni.

Az amerikaiak sikerei által felbátorítva, *Elgin* lord elhatározta, a tengeröblre fölfele *Jeddó* városáig hajózni, *Kanagaván* tul, mely a hajózás legvégső határát jelzi, s melyen tul sem *Commodore Perry*, sem *Harris*, sem *Putyatín* admirál hatolni nem bátorokdának. A japánok minden áron vissza akartak bennünket tartóztatni, s azt állították, hogy fentebb elűsült sziklak, örvények s ezer más veszélyek lehetetlenítik a hajózást. Azonban *Osborn* kapitány ezen japán pilóták caecoságaira nem hallgatott, s mindnyájan fel levén buzdulva a rendkívül nagy főváros láttára, mely szemünk előtt elterült, megparancsolta hogy az elé hajózzunk. Nem sok időbe mult, s büszkén ereszték le a horgonyokat a japán hadihajók között, negyedóránnyira azon ágyutepek tölt, melyek a várost védelmezik.

Melletünk azon gőzhajó horgonyozott, melyet a hollandok a *japán* császárnak ajándékoztak. Magas árbóczán a *japán* zászló lobogott: vörös földgömbfel fehér mezőn. Némi távolban több magas párkányu hajó látszott, eseten fűmáj, holland minta szerint építve, hihetőleg még *Van Tomp* idejéből.

A város a tengeröblől hosszabban, félkörben több mérföld kiterjedésű. A világ legnagyobb városának tartatik, mivel körülete *London*ét meghaladja s harmadfél millió lakossal bír.

Alig veténk horgonyt sajkákban, melyek szászri színekkel valának díszítve: fehér vezérszáló s vitorlázászlóval, közepén a fekete löherlevél büszkélkedvén, magas állásu egyének lelték a fedélzetre. A követelt kívántak szólni, s felhívták öt, miután üdvözlőkét volna császáruk nevében, költöznek át az országban levő lakásba, miután ott könnyebben lehetne az alkudozásokat folytatni, mint a horgonyfenék ily nagy távolában, mely hely nem épen veszélymentesül.

Elgin lord a megkívánt elfogadta, s aug. 17-kén kísérete, a magasabb állásu tiszték s díszőrség a „*Furious*“ zenekarával együtt kihajózott. A japán hatóság személyek hivatalosan öltözött pénztárnál háromszor egy hóban beválthatnak, ekkor azonban levonatik a felajánlott százelem, mely az ajánlat szerint különböz, de az 5%-ot mindenkor meghaladja; az 5% a jegyvásárlásnál a fogyasztók javára esvén, az azt meghaladótt a fogyasztók közzébe csatolattik. Az így felösszeget, a tartaléktökéhez csatolattik. Az így felszaporodott tökéből később maga a társulat fog angol mód szerint raktárt állítani s saját cikkeket árúsítani.

Hogy ez nem hiú remény, kitűnik a létező példából. Angolország, hol a társulati szellem elhatott a nép legalsóbb rétegeibe, a munkások által részvényeken — melyek legtöbbje a 12 fítt nem haladja meg — alapított 32 gyárt mutathat fel, most ezen gyárak 12,000,000 fítt képviselnek és évenként 40 — 50 százalékokat adnak a részvényeseknek.

Az első tulajdonképi fogyasztási egylet 1843-ban Rochdaleban Manchester mellett gyapotszővényből alakult, kik az által mintegy társulati és anyagi létük emelésére törekedtek; minden tag hetenként 6, később 9 krt tartozott az egyleti pénztárba fizetni, az egy kivés volt, hogy az első pénztárú alig ment 36 fítt, mégis büszkék éven tevétek el magokat „*Rochdale* úttörőknek.“ Ezen társulat először mint segélyző egylet működött 5% mellett a tagok közsében részesültek. 1846-ban az egylet már husz kezdett árulni. 1855-ben tulajdon gyapotszővény gyárt alapított, 1855-ben tulajdon gyapotszővény gyárt alapított, melynek tőkéje jelenleg 800,000 fítt; ebből legújabbban, még egy házépítő főkegylet nőtte ki magát, mely 50 házat épített már a munkások számára és külön 600,000 fítt képvisel. Ezen eleinte jelentéktelenné tetsző egylet jelenleg 3 millió fítt tőkéről rendelkezik.

Az udvarozatok mindnyájan kardot hordanak; ha üdítő ételeket hoznak elő, könnyeden meghajják magukat, s azután visszavonulnak, kezüket csipejőkre tevé. Midőn az ételeket elhordják, a jelenlevők nevéit, hogy tudják, kiket kináljanak meg újból a maradék-ételekből. Azon nyolcz nap alatt, melyet a szárazon töltünk, volt alkalmunk a várost s annak egész környékét megtekinteniünk. Szerintem *Jeddó* a világ városainak egyik legszebbike, s legalább felülmúlta öt egyik sem lehetne képes. Rendkívüli terjedelme, utcainak s középületeinek nagyszerűsége, számtalan lakóinak udvariassága *Páris* s *Londonnal* helyezik párhuzamba s némely tekintetben ezen városokat felül is mulja. Különösen azon városnegyed, melyet a *hibérhercegek* s egyéb előkelő urak laknak, erősen benyomást tesz a szemlélőre, mint *Westend* és az *elyséei* mezők; az utcák naphosszat telve vannak csinos öltözött, megelégedett s szorgalmas néppel. Jelenlétünk között ugyan némi kiváncsiságot részükről, de azért udvariatlanul sehol sem bántak velünk. Egyébíránt *Jeddó* rendőrsége igen szigorú. Ezen hely mesterségeken készült vizes közlemben időztünk, hol egy csinos sátorban nők árultak *thead* és frisitőket. Nekünk feltűnt, hogy ezen japán nők egynemélyikének szép fehér fogai a fekete fájai fekete fájaival. Mondják, hogy Fejedelmesszonyunk Bécsben is sokszor eredetiben olasztajni magának Petőfi költeményeit. — De legismertebb Petőfi Németségében, miután ott legelső fordítója volt. — Kertbeny több európai nevezetességtől kapott Petőfőre vonatkozó leveleket, melyeket a nemz. muzeumnak fog ajándékozni. Egyikben *Beranger* „nagy költőnek“ nevezte Petőfit. *Heine* ezt írta róla: „magam is csak kevés oly természetes hangot találtam, minőben e nép fia oly gazdag, mint a családny. Mi, a reflexio emberei, ily eredetiség mellett valóban szánalomra méltók vagyunk.“ *Humboldt* Sándort meglepte, hogy hirtelen és oly közel ily pompás virágot talált. *Armén* írta: „Elvérekül könyvemben, s mélyen élveztem benne magamat.“ *Uhland* megjegyeztén, hogy a fordításokból nehéz a költőt megítélni, azt mondja: Petőfi oly költő természetnek látszik, hogy nagyon megjutalmazná a farsádságot: nyelvet megtanulni csak azért, hogy őt olvashassunk. *Bodenstedt* szerint: Petőfit — más nemzetek mai legjobb lírikusaival összehasonlítva — kevés közölte meg, s egy sem multa felül. *Grimm* Herman e szavakat írta Petőfi egy áll előttem, mint a kit minden idők és népek legnagyobb költői közé kell számítanunk. — A magyar ember lelke örönd a nemzeti költő e világiadalainak hallatára.

(*Dugonics* *Jóánakája*.) *Dugonics* András „*Jóánka*“ című műve előbeszédében olvasuk: „*Beniczki* Jóánkának, unokám születtének, *Csongrád* városában *Szegvárra*“ . . . „valamint *Ételkát* édes anyádnak kedvű iram; ugy annak leányát *Jóánkát* te érted szerzertem.“ És az kinek kedveért e század elején iradalmunk derék bajnokja e most is pietással emlegetett regényes művét szerzte, még most is él *Csongrád* megyében *Szegváron*, *Bécsi* *Jóánszék* asszonyság személyében; ki is mint a nagyhírű *Dugonics* András unokája, kegyelettel őrizi annak nevéit, s az erte a nevére címzett könyv nagyobb részét még most is tudja könyv nélkül. a+b.

(*Szomorú* *Üszörös* *öngyilkosság*.) foglalkoztatta e napokban a bécsieket. E. hó 3-án reggelre *Tuvora* Ferenc szerkesztő és az ismert kéjvonat-rendező, nejevel és három gyermekével együtt megmérgezte magát. *Tuvorát* nejevel hálszobájokban, 18 éves gyönyörű leányukat *Lujzát* a másik szobában külön fektűde, a másik két fítt *Józsefet* (17 éves) és *Károlyt* (12 éves) pedig egymás mellett fektűde meghalva találták. Egy császári orvos nem látta életi kiolt. *Tuvora* a börtönben az öt áldozatokat igen sokat vesztett az utóbbi időben, úgy hogy most már annyi pénze sem maradt, miszerint a husvéti ünnepekre *Jeruzsálembe* szállított kéjutatókat visszahozassa. Közölte szerencsétlenségét nejevel, s elhatározta magukat az öngyilkosságra. *Tuvora* két legkisebb gyermekét, a 11 éves *Ferencet* és 9 éves *Rudolfot* éjjele a földszintre vitette le. A hálszobában egy levelet találtak *Tuvora* 12 éves fiától, melyben csak annyi volt: „Szerencsétlen anyám, én, *Lujza* és *József* szintén elhatároztuk, hogy meghalunk.“

A Pozsonyban alakult fogyasztók egylete eddig főképi hivatalnokból áll fenn, kik az árak ingadozását leginkább megérik, miután kiszabott csekély fizetések mellett a fogyasztási cikkekre éremelkedését olykor nem képesek fedezni s így adósságha, végre nyomorba süllyednek; mi a kereskedő az agio emelkedését igen ügyesen fel tudja használni — a fogyasztók hátrányára.

D. J.

Egyveleg.

(Petőfi a külföld elől.) A „Sürgöny“ tárczája figyelemre méltó cikkeket közöl, melyben elő van sorolva, mily méltánvaltal találkozott Petőfi a művelt külföld részéről. A Budecker-féle elberföldi könyvkereskedés hirdetésé szerint Petőfi német fordítása tiszta példányban kelt el a világ könyvpiacán. Flamán nyelvre Heli Manó, lengyelre Sabovszki, dánra Andersen. olaszra Pallucci (és Heli Ignác), s angolra Bowring fordították tőle. II. Miksa, az elhunyt bajor király, örömmel olvasta „*János vitéz*“ -ét és „*Bolond Istók*“ -ját. Amerikában most rendeznek kiadást költeményeiből. Brüsszelben negyed ivnyi nagyságban árulják a költő fényképet. Magyar László, ki egy néger törzs fejedelmélnyáit vette nőül, D. I. Afrika-ban az ő verseit szavalattal fokefe fiai-val. Mondják, hogy Fejedelmesszonyunk Bécsben is sokszor eredetiben olasztajni magának Petőfi költeményeit. — De legismertebb Petőfi Németségében, miután ott legelső fordítója volt. — Kertbeny több európai nevezetességtől kapott Petőfőre vonatkozó leveleket, melyeket a nemz. muzeumnak fog ajándékozni. Egyikben *Beranger* „nagy költőnek“ nevezte Petőfit. *Heine* ezt írta róla: „magam is csak kevés oly természetes hangot találtam, minőben e nép fia oly gazdag, mint a családny. Mi, a reflexio emberei, ily eredetiség mellett valóban szánalomra méltók vagyunk.“ *Humboldt* Sándort meglepte, hogy hirtelen és oly közel ily pompás virágot talált. *Armén* írta: „Elvérekül könyvemben, s mélyen élveztem benne magamat.“ *Uhland* megjegyeztén, hogy a fordításokból nehéz a költőt megítélni, azt mondja: Petőfi oly költő természetnek látszik, hogy nagyon megjutalmazná a farsádságot: nyelvet megtanulni csak azért, hogy őt olvashassunk. *Bodenstedt* szerint: Petőfit — más nemzetek mai legjobb lírikusaival összehasonlítva — kevés közölte meg, s egy sem multa felül. *Grimm* Herman e szavakat írta Petőfi egy áll előttem, mint a kit minden idők és népek legnagyobb költői közé kell számítanunk. — A magyar ember lelke örönd a nemzeti költő e világiadalainak hallatára.

Angol források után: *Kun Pál*.

A fogyasztók egylete Pozsonyban.

A fogyasztók egylete 149 taggal mult hó 4-én tartott alakító közgyűlésén végre létre jött és f. hó 3-kán működését megkezdé, a mennyiben az egyletbeli tagok élémi és iparbeli cikkeiket azon napról fogva 5% -al olcsóbban veszik mint mások; az e célra ajánlataikkal jelentkezett kereskedők és iparosok a fogyasztóktól ideiglenesen, a társulat által kibocsátott 1 fítt, 5 és 10 kros jegyekkel ellégitették ki, melyeket azok az egyleti pénztárnál háromszor egy hóban beválthatnak, ekkor azonban levonatik a felajánlott százelem, mely az ajánlat szerint különböz, de az 5%-ot mindenkor meghaladja; az 5% a jegyvásárlásnál a fogyasztók javára esvén, az azt meghaladótt a fogyasztók közzébe csatolattik. Az így felösszeget, a tartaléktökéhez csatolattik. Az így felszaporodott tökéből később maga a társulat fog angol mód szerint raktárt állítani s saját cikkeket árúsítani.

Hogy ez nem hiú remény, kitűnik a létező példából. Angolország, hol a társulati szellem elhatott a nép legalsóbb rétegeibe, a munkások által részvényeken — melyek legtöbbje a 12 fítt nem haladja meg — alapított 32 gyárt mutathat fel, most ezen gyárak 12,000,000 fítt képviselnek és évenként 40 — 50 százalékokat adnak a részvényeseknek.

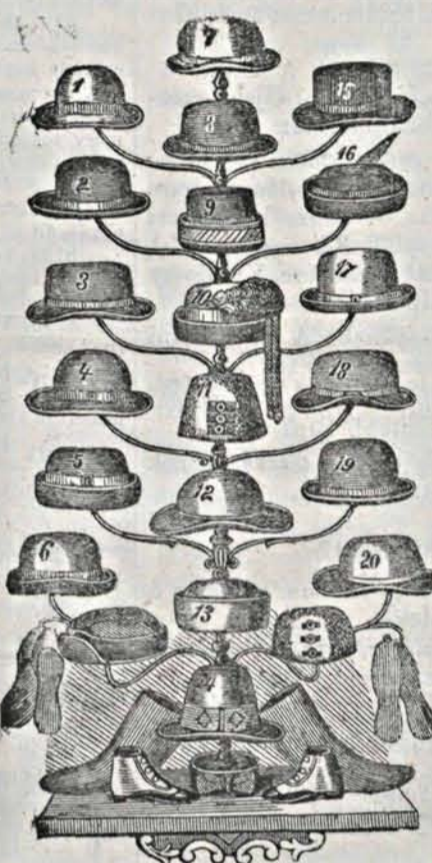
Az első tulajdonképi fogyasztási egylet 1843-ban Rochdaleban Manchester mellett gyapotszővényből alakult, kik az által mintegy társulati és anyagi létük emelésére törekedtek; minden tag hetenként 6, később 9 krt tartozott az egyleti pénztárba fizetni, az egy kivés volt, hogy az első pénztárú alig ment 36 fítt, mégis büszkék éven tevétek el magokat „*Rochdale* úttörőknek.“ Ezen társulat először mint segélyző egylet működött 5% mellett a tagok közsében részesültek. 1846-ban az egylet már husz kezdett árulni. 1855-ben tulajdon gyapotszővény gyárt alapított, 1855-ben tulajdon gyapotszővény gyárt alapított, melynek tőkéje jelenleg 800,000 fítt; ebből legújabbban, még egy házépítő főkegylet nőtte ki magát, mely 50 házat épített már a munkások számára és külön 600,000 fítt képvisel. Ezen eleinte jelentéktelenné tetsző egylet jelenleg 3 millió fítt tőkéről rendelkezik.

HIRDETÉSEK.

Kalapgyári-raktár SKRIVÁN FERENCZ PESTEN,

1888 (2-2)

Váci- és zsbárus-utca szögletén, az „Ypsilanti“ mellett.
Nagy választék raktár, mindennemű selyem- és nemezkalapokból, urak, urhölgyek és gyermekek számára saját és külföldi gyártmányok, kelme-vadász-kalapok, hazi és vadászpáncsók, kucsmák, nyakkendők, ingallérok, Glacé- és teli-kesztyűk, uti-nemez-topánkák, egészen nemez-czfpók bőrtálpal, egészségi harisnyák és papucsek és nemezkalapok.
Az összes formák az alatti számok szerint kaphatók. Vidéki megrendeléseknél a mellette álló számok pontos kitétele mellett, még a kalapok árát, színét és a fejnagyságot megjelölni kérem.

1. szám legújabb forma, egész kemény, fekete vagy szürke színben 4-5 ftig.
2. „ széles karimával, egészen lágy, fekete vagy szürke színű 4-5 ftig.
3. „ kemény, fekete vagy szürke színben 3-5 ftig.
4. „ egész kemény vagy szürke színben 3-5 ftig.
5. „ félkemény vagy szürke színben selyemmel bélelt, 3, 4-4 ft. 50 kr., selyemmel és bársonnyal kerítve 4 ft. 50 kr. - 5 ftig, legfinomabb 6 ft., nem bekerítve 3-4 ftig.
6. „ félkemény vagy egész lágy, fekete és szürke színben 4-5 ftig.
7. „ félkemény vagy egész lágy 2 ft. 50 kr. egész 4 ft. 50 krig.
8. „ félkemény vagy egész lágy 3-5 ftig.
9. „ Inaskalpag fekete kemény 4, 5, 6 ft.
10. „ Kocsiskalpag csak feketén és kemény 3-6 ftig.

11. szám Kucsma 2 ft. 50 kr., inom Astrakán 5 ft., Perian 6-8 ftig.
12. „ Kalapok tiszt. papok számára egyszerű 4-5 ftig, selyem-nemezű finom 5-6 ftig.
13. „ Egész lágy, fekete 3, 3 ft. 50 kr. 4 ftig, szürke 3-4 ft., zöld 4 ft. barna 3 ft. 50 kr.
14. „ Vadász-kalap kelmeből szürke, zöld bekerítve egész lágy, stájerforma, finomul felcizfrázva 6 ft., szürke nemezű 4-5 ftig, zöld nemezű 4-5 ftig.
15. „ Selyem-kalap fekete kemény 4-5 ft. 50 krig.
16. „ Selyem-kalap fekete kemény 4-5 ft. 50 krig.
17. „ fekete és szürke félkemény, egész lágy 4-5 ft.
18. „ egész kemény csak fekete 4-5 ftig.
19. „ fekete félkemény, egész lágy 4-5 ftig.
20. „ Utazó forma, széles, lágy vagy félkemény, világ-szürke, sötét szürke vagy fekete 3-5 ft.

Gyermek-kalapok kaphatók, 4. számú egész kemény, fekete kocska szalaggal, vörös, fekete vagy fehér 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr. 5. számú fekete vagy szürke, selyem vagy bársonnyal felekesítve 3 ftal, vékony szalaggal 2 ft., 2 ft. 50 kr. - 3 ftig. 7. számú, fekete vagy szürke 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft. Legcsebb gyermekek számára fellálló karimával fekete vagy szürke 2 ft. 50 kr., 3 ft., színt olyankor tiszta fehér 5-6 ftig.

Kalapok, festés, tisztítás vagy dívatóság végett a legnagyobb készséggel elfogadtatnak és gyorsan elkészítetnek.

Nagybani és darabonkinti eladás.

110,000 tallér
ezüstpénzben
mint legfőbb nyeresemény!

Csak 3 osztr. ért. forint
az ára egy eredeti

állam-részlet-sorsjegyek

a már folyó hó 24. és 25-kén kezdődő, s az itteni magas kormány által biztosított legújabb nagyjutalmú sorsjegyzásra. 1888 (2-7)

Az egész átlapok 5 hó lefolyása alatt nyereséményhuzások által fizetetik vissza. Minden számla kivétel nélkül ki fog huzatni.

14,800 nyeresemény közt következő főnyeresemények találhatók, u. m.:

110,000, 85,000, 80,000, 70,000, 65,000, 60,000, 50,000, 30,000, 25,000, 20,000, 15,000 sat. tallér, melyek feltétlenül meg fognak nyeretni.

Megrendelések, a pénzösszeg beklódsága mellett, gyorsan és pontosan teljesítetnek, a játéktér ingyért szolgáltatják ki, a hivatalos sors-huzási listáimok s nyeresemények a huzás után azonnal megküldetnek. E tárgyban megkereséseket elfogad.

L. Steindecker-Schlesinger
bank- és váltóüzlete m. Frankfurtban.

1594 (1-4)

Házassági hirdetés.

Egy végzett, független állad, közép koru magyar férfi oly hajadót vagy szüvegét keres nál a tisztességgel vagy polgári körből, ki 300-500 frig. terjedő biztos jövedelmű vagyon felett önállóan rendelkezik. Az ajánlatok, lovagias titoktartás ígérése mellett, R. K. betűk alatt címezve, a békecsabai postahivatálnál (poste restante) elfogadtatnak. 1589 (2-3)

Előfizetési főhivás VASÁRNAPI UJSÁG POLITIKAI UJDONSÁGOK 1866-ik évi folyamára.

Előfizetési föltételek:
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt:
Évnegyedre (aprilis - június) . . . 2 ft. 50 kr.
Félévre (aprilis - szeptember) . . . 5 „ „
Külön a Vasárnapi Ujság, vagy külön a Politikai Ujdonságok:
Évnegyedre (april - június) . . . 1 ft. 50 kr.
Félévre (april - szeptember) . . . 3 „ „

Mindazon tisztelt előfizetők, kik a Vasárnapi Ujságot s Politikai Ujdonságokat együtt kívánják járatai, vagy külön a Politikai Ujdonságokra előfizetnek, az Országgyűlési beszédvár című mellékletet ingyen kapják.
Minden 10 példány után egy tiszteletpéldány.
A pénzeslevelek bérmentesítése kéretik.
A Vasárnapi Ujságból az év elejétől teljes számú példányok még folyvást szolgálhatunk.
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Pest, egyetem-utca 4. szám.)

Az első magyar általános biztosító-társaság a jégverés elleni biztosítás díjait a kukoricza, a kalászos termények, az olajnövények (mint repce, bivicz sat.), a len és kender és a hüvelyes veteményeknél

tetemesen leszállítja.
Bővebb értesítést az illető ügynökségnek adnak.

Lég-viz (Luftwasser)

mely különösen aranyér-betegségeknek rendes használatra ajánlható; megbeszülhetlen hatást gyakorol továbbá a szokványos fűfűzők, fejköszvény, melleszorongás, emésztési tehetlenség, altesti bajok, búskomorság, dugulás, a az epelkülönítés háborgatása esetében.
1 palack ára 40 kr.
Valódi minőségben kapható: Pesten TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, király-utca 7-dik sz. a. 1478 (14-16)

GRIMAULT és TÁRSA gyógyszerészek Matico-injectioja és matico-tokocsái

PÁRISBAN (Rue Richelieu 45). 1895 (18-82)
Uj gyógyszer, mely a Perui matico-fa leveleiből van készítve a gonorrhoe gyors és csatlatlan gyógyítására a nélkül, hogy a belső részekben feszültséget vagy gyulladást idézne elő. Dr. Ricord s a párisi orvosok többje ezen szer megjelenése óta minden más gyógyszeret mellőznek. Az injectio, a betegség kezdetekor a tokocsák idült esetekben, mikor a copahá, cubeba s más érczes alapokon fekvő injectiók hatása eredmény nélkül maradtak - alkalmaztatik. - Az injectio ára 2 ft., a tokocsák ára 2 ft. 50 kr. A főraktár létezik TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél, Pest király-utca 7. sz. a.

TRUPP és STRUSCH első magyar VARRÓGÉP-GYÁRI RAKTÁRA

Pest, nádor-utca 20-dik sz. a., a Széchenyi-tér sarkán.
Ezennel bírtak vagyunk a t. cz. családok és üzereknek tisztelettel jelenteni, hogy a fentebbi cég alatt egy varrógép gyártó allottunk fel. Amerika, Páris, London és Németország legnagyobb gyáraiban szerzett tapasztalásaink az a kellemes helyzetbe hoznak, szintoly jó és tartós munka mellett a gépeket 20%-kal jutányosabban előállítható mint a külföldi gyárak. - A gép-ek tartóssága valamint a t. cz. közönség megnyugtatására 2 évi irótt biztosítékot nyújtunk s egyuttal ovakodásra intük oly ügynököktől, kik a vevő kecségeté-ére 5 évi jótállást ígérnek, mit azért sem tehetnek, mert még Amerika leghíresebb és legnagyobb gyárai is csak 1-2 évi jótállást nyújtanak.
Ez alkalommal tudatjuk a t. cz. közönséggel, hogy varrógépek egyes alkatrészeit, egymint díszítési láncolatvarrók, szegők, szalagfogalók, kappszegők, zsinórvarrók sat. készletben tartatunk, valamint mindenféle javításokat jutányosan vállalunk.
Raktárunk el van látva továbbá varrótű és ezernafélékkel, s elvállalunk minden varrási munkákat a lehető legolcsóbb feltételek mellett.

A varrásbani oktatás ingyért eszközöltetik.
Tisztelettel
TRUPP és STRUSCH.

LISZKAY FERENCZ PEZSGŐ-BORKÖVE.

E pezsgő-borkövek számtalanok által való használata s azon sikeres jó eredmény, melyről mindenki tanusodhatik, ki csak az egyszerű pezsgő-porokká igénybe vevő indított arra, hogy a nagy közönségnek tudomására juttassam, ama burgó ohaját-sal, legmindazon szenvedő embertársaimon segíthessék általa, kik akár az aranyér kellemetlen-bántalmaitól gyötörtetnek, akár gyomorgyengeségben, avagy gyomor-és májbetegségben, sárgaságban, tartós fejfájásban, sörvésben, s mindazon bajokban szenvednek, melyek a gyomor-és májbetegségek által idétetnek elő.
E pezsgő-borkövek kiemelendő előnye az, a mi az ugynevezett finnyás-betegen igen kezező: hogy a szelidítő pezsgőknél nagy mértékben kellemetesebb ízűek, könnyebben bevehetők és sikeresebb hatásúak! - mely állításról egyébiránt tanusodjanak a maga idejében mindazok, kik használólandják.
Kaphatók egyedül B. Ujvárosban, Debreczen mellett, a „sz. három-szög“ ezimzett gyógyszerésznél.
6 adagos csomag ára 50 kr. - 12 adagos csomag 1 ft. használati utasítással.
Különösen kiemelendő a migrán el-eleni nagyszerű hatása!!! 1587 (2-0)
LISZKAY F., gyógyszerész.

Zum Anbau
empfehlen 1557 (4-6)
rother, brabantur und steirischer Klee, echt französischer Luzern-Klee, weisser Klee, Esparsette, Timothée, engl., französ. und ital. Raigras, Honiggras, sowie alle andern Klee-Grassamen-Mischungen; amerikanische Pferdezaunmais, Kukuruz, Acker- und Riesenpörgel, Wicken, Buchweizen, gelbe, weisse, blane Lupine, engl. Turnipssamen, Quedlinburger, Magdeburger Zuckerribben-diverse Futterkrautkrübensamen, neuseeländer Sommerapp, echt 1865 Rigaer und Pernaer Kron-Säe-Leinsamen, Pfanzkartoffeln, weissen und schwarzen Maulbeersamen, Waldsamen, alle Sorten Gemüsesamen. Zugleich empfehlen unser Lager von: echt engl. Portland-Cement, echt engl. Steinkohlentheer, echt Peru-Guano Knochenmehl, Rapskuchen und Mehl, echt belg. Wagenfette, Wiener-Neustädter Binderspeck.

Brüder FRANKL in Prag,
Schillinggasse (Porio) 1074-II., Hotel „englischen Hof.“

Minden gyomorhaj és váltólázban szenvedőknek na- gyon ajánlandó DR. PEARCE EDW. 1502 (9-12) szabadalmazott GYOMORSZESZE (Magen- Essenz)

mint kitünő segédszer, egymint: elromlott gyomor, étvágyhiány, gyomor-émelygés, rögzött gyomorgyengeség és rozsz emésztés, savanykészes, gyomorégés, felfúvódás, gyomorgörés, fejfájás (ha t. i. ez a gyomorból származik), váltóláz stb. ellen.
Főraktár egész Magyar-, Erdély-, Horvát-, Tót- és Dalmát-országokra nézve:
PESTEN TÖRÖK JÓZSEF

gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik szám alatt, kibe, mindazon vidéki gyógyszerészek urak, kik raktárt kívánnak átvállalni, sziveskedjenek fordulni BÉCSRE és a többi koronaországokra nézve a főraktár WEISS JÓZSEF gyógyszerész urnál létezik Bécsben, Tuchlauben Nr. 27.
Azokon kívül még léteznek raktárak következő gyógyszerész uraknál:

Aradon: Szarka János.	Jászkan: Ody Károly.	Pozsonyban: Pisztory B., Schneeberger D.
Baan: Bartovics István.	Kolozsvárt: Hincz D. és Wolf János.	Rimaszombatban: Hamal-jár K.
Bataszéken: Pasch Lajos.	Lugoson: Kronetter F.	Rosnyón: Posch J. J.
Brassóban: Stiehl Ede	Magyar-Ovárt: Sziklay Antal.	Sarboardon Trstyánszki Károly.
„a fehér templomhoz“.	Makón: Nagy Adolf.	Szegeden: Aigner Károly és Meák Gyula.
Csaczan: Bentsch Fiddl.	Miskolcson: Balogh Istv.	Szent-Miklóson: Haluska Péter.
Czirezen: Vekerle János.	Módoson: Jezovits Zsigmond.	Színér-Varallyan: Gerber Ödön.
Egerben: Ertinger Ignác.	Monoron: Demtsa Konstantin.	Szükszón: Aichmann Józ.
Eszéken: Karolovics M. és Deszathy István.	Munkácsen: Gottier Lip.	Temesvárt: Pecher J. E.
Daruvár-fürdőben: Kuschewitch A. L.	Nagy-Lakon: Lenhard J.	Tokajban: Krötzer Ágost.
Göllnitzben: Brujmann K. Ede.	Nagy-Mihalyban: Czibur Bertalan.	Tornallyan: Lipthay J.
Gyönyvösön: Koczianovich J.	Naszlezen (Szlavoniában): Mernyik András.	Ungvaron: Bene L.
Győrött: Némethy Pál.	Oroszázán: Székány Istv.	Uj-Banyan: Nickel Ödön.
Hajdu-Dorogon: Tanács Mihály.	Pécsent: Nendwitsch Vilm.	Varasdon: Lellis Ede.
Hokon: László Frigyes.	Pécsent: Nendwitsch Vilm.	Zagrabban: Mittelbach Sz.
Janosházán: Kossa Guszt.		

Postán küldve a pakolásért 20 kr. több.
Isméti eladókknak illendő engedék adatik.

A legzölészerűbbeknek s legjobbaknak elismert
kerti- és tüzi-fecskendők,
melyek a pesti gazdaság kiállításán éremmel tüntettetnek ki, a legjutányosb árért kaphatók
Mendi István-nál
Pesten.
Raktár: király-utca 18. sz. - Gyár: nagy diófa-utca 10. sz. a. 1539 (6-6)

Német-országi trichin készülek 80 kr.

Nagyítóvegek (Mikroszkop) a trichinek (onáloz) vizsgálatára, trichin-készülékkel 6 ft.
Nagyobbszerű mikroszkópok 10 ft. és feljebb.
Legújabb szerkeztű vámsúly-levelemérleg 10 ft.
Magnesium-sodrony (1 láb) 10 kr.
Finom szemüveg, acél és szaru foglalványval 1 ft. - 1 ft. 50 kr., 2 ft.
szemüveg, ezüst foglalványval 3 ft., legcsebbebbek 5 ft.
ezüst szemüveg foglalvány nélkül 3 ft.
arany szemüveg könnyű foglalványval 6 ft.
Rococos (Pince-nez) kantsuk foglalványval 1 ft. - 1 ft. 50 kr.
Rococos „ békatekő foglalványval 3-5 ft.
Rococos „ acél foglalványval 1 ft. 50 kr., 3 ft.
Rococos „ ezüst foglalványval 3 ft. 50 kr., 5 ft.

Színházi látók, egészen tiszta színvő (achromatisch) üvegekkel különféle foglalványval 5 ft. 30 ftig.
Kettőtábori látók (Binoles) 16 ft. 40 ftig.
Finom távcsók 5 ft. 30 ftig.
Ércz és kénosz légmérők (Barometers), hőmérők (Thermometers), időmérők (Metronomen), rajzoló-eszközök, kez-üvegek (Loupes), bor-, must-, ecet- és pálinka-fokmérők, stereóskópok sat., a legjutányosb árakért kaphatók s ajánlatunk

CALDERONI és TÁRSA
látószerszék által Pesten, a váci-utczában.
Kijavítások a leggyorsabban s legjobban eszközöztetnek.
Osztrú színházi látók és távcsók illendő felízés mellett ujjakkal becséreltetnek. 1544 (5-10)
Levélbeli megrendelésekre a legnyugyobb gond fordítatik.

Titkos
BETECSÉGEK,
ujjonnan keletkezettek
8 nap alatt
minőségre nézve
48 óra alatt
meggyógyítanak
dr. Fux J.
28 év óta fenálló rendelési intézetben, anélkül, hogy a beteg foglalatosságában háborgattatnék.
Rendel: d. u. 1-4 óráig.
Tiszteletdíjjal ellátott levelek a leggyorsabban eszközöztetnek.
Lakása: Király-utca, 24. sz. a. 1-80 emelet. 1876 (8-12)

Régi pénzeket
és mindennemű régiéget, drágakövet, gyöngyöt, színeskővet, aranyat, ezüstöt, asványokat vesz és cseréli a legmagasb áron. 1428 (1-2)
Régiségek és természetiek irodája.
Dorotya-utca 11-ik sz. a. Pesten, a Lloydnak átellenében.
hol egy nagy választékú raktár mindennemű régiégek, régi pénzek, gombok, óvek és mentekől a legolcsóbb áron, ujj-és mentekől a legolcsóbb áron, ujj-szintén egy nagy raktár asványok, lep-kek, bogarak, madárörök, tojások, névesszék is találhatók.

RÖCK ISTVÁN GÉPGYÁRA

Pesten, soroksári-ut 20. szám alatt,

ajánlja ugynevezett „Röck-féle” ismét gyakorlatilag javított eséplőgépeit, kerekállványon tisztítás- és zsákolással. Hozzá valóságos hordozható mozdonyt, a nélkül, hogy kerekeiről le kellene emelni. Van továbbá Hensman féle eséplő, kovacsolt rácsoszt vaslatu dobbal, mely soha sem török; ugyszinte amerikai (czévekes) nagy munkaképességgel, hozzá erőfokozott mozdony, szinte tisztító s zsákoló rosta, mely minden eséplő mellett használható, — mind ez leszállított áron.

Tökéletesen felszerelt őrlőmalmok, gőz-, szél-, víz- és lőerőre, finom őrléshez való hengerrel, részletei is külön-külön, állványok, kövek, a vasrészek suly szerint.

Mindenféle sajtók, u. m. élesztő, keményítő, bor, olaj, nyomdai kézi és gyors, valamint göngyölő-sajtók, végre burgonya-, zab-, malátázó és spodiumtörő.

Álló, fekvő vagy hordozható minden nagyságu gőzgepekre érkező megrendelések egész készséggel teljesítettek.

Elősorolt gépek nagybárra készen kaphatók.

Gazdasági gépkészletem a legnagyobb választékban elismert jelességű Howard-féle ekék 1-ső számu 15 ft., 2-dik 13 ft., 3-dik 12 ft., 4-dik 11 ft-ért, acél szántóvasal 1 fttal feljebb.

Rögtörők, boronák, irtókapák, töltőgető és kapáló ekék, rétyaluk, szénagyűjtők, morzsolók, répavágók, mindennemű szecskavágók és szórva-vető gépek 12' 3 soros repce- és kukorica-vetőre, mind a legújtyosabb áron.

Mint eddigelő, ugy ez évben is a közeledő tavaszkor szándékom vidékre szakértőket kiküldeni, kik a tölem vásárolt eséplőket megvizsgálva, szükség esetén kijavítandják. Hogy tehát a tisztelt gazdaságosság költéséggel tul ne terheltessék, felkérem ezennel, miszerint a szükségelt javítá-ról legfeljebb jövő april hó 15-ig okvetetlen értesíteni sziveskedjenek, a gépek megvizsgálásával, esetleg kijavításával azonban csak azon egyént bízzák meg, ki tölem 1866-ki igazolványt gyári pecséttel ellátva képes előmutatni, mivel az előbbiek érvényesülnek.

Pesten, márczius hóban 1866.

RÖCK ISTVÁN,

gyár tulajdonos.

1552 (4-6)

KÁNYA JÓZSEF

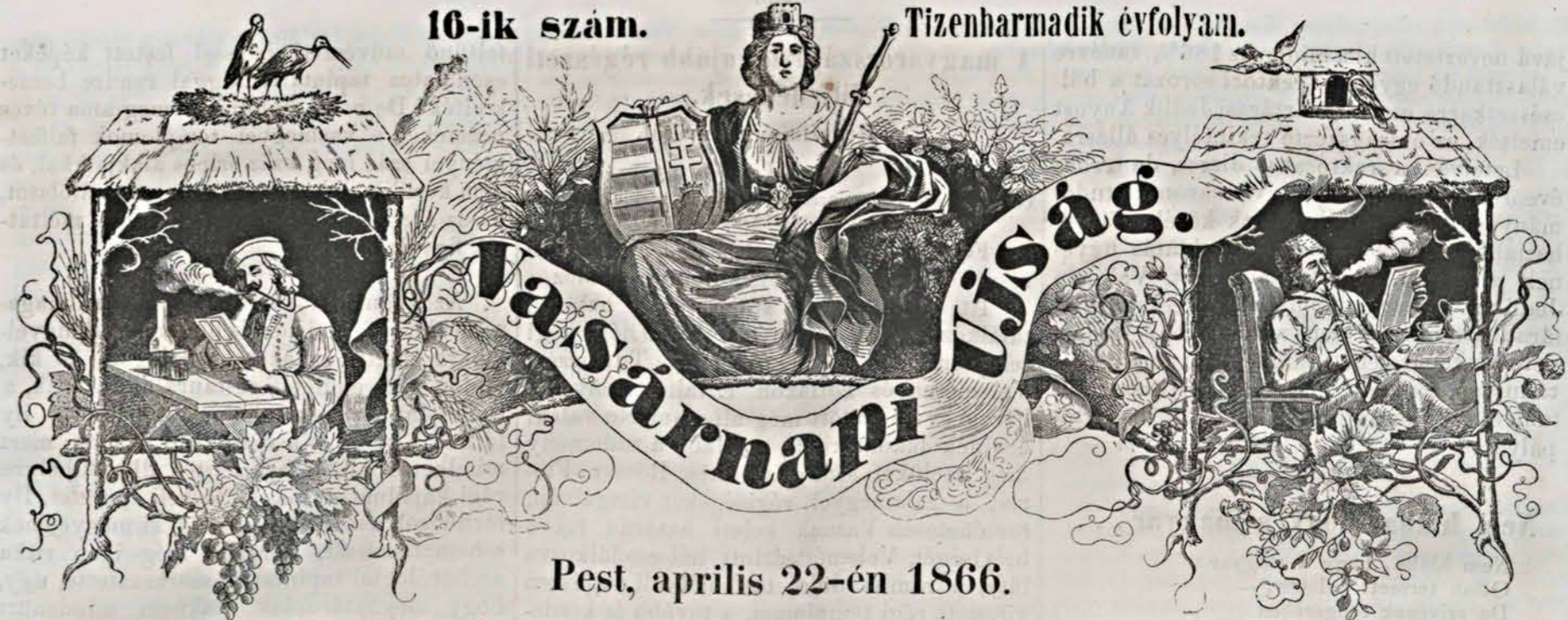
(előbb Böhm és Kánya)
Pesten, József-tér 10-ik sz. a.,
ajánl a

minden évszakra
dúsan ellátott
legújabb bel- és külföldi
női-divatáru
raktárát.
1168 (21-0)

Titkos 1519 (8-12) betegségeket

még makacs és üdült bajokat is ugy kórórában, mint magán gyakorlat folytán több ezer betegnek legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában gatlattának, gyöke- resen, biztosan és gyorsan gyógyít

Med. dr. Helfer Vilmos
Pest, király-utca 27. sz. Medetz- házban, 1-ső emelet, délután 7-9-ig, délután 1-4 óráig
Díjazott levelekre azonnal válaszolatlak, s kívánatra a gyógy- szeres is megküldetek.

Előfizetési föltételek 1866-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fel évre 5 ft. — Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fel évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fel évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg, 1866. január 1-től kezdve: Egy, négyezer használtott petit sor ára, vagy annak helye egyezeri ígtatásnál 10 krta; háromsor- vagy tőbbszöri ígtatásnál csak 7 krta számítatik. — Külföldre névze kiadó-hivatalunk számára hirdeményeket elogad, Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M-Frankfurtban: Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelik Alajos. — Bélyeg-díj, külön minden ígtatás után 30 ujkr.

Jedlik Ányos.

Alig mult negyedszázada, hogy két buzgó, magyar egyetemi tanár lankadatlan fáradozásának a széles hazában elsórtan mutatkozó természetvizsgálói szellemet, németországi példák nyomán, egyesületi ténre telni, központosítani s ezáltal a vállvetett működésben előrehaladó természet-tudomány iránt a közönségben is élénk részvétet kelteni sikerült. 1841-ben lépteté id. *Bene Ferencz*, orvostudor élethe a magyar orvosok és természetvizsgálók évenkénti vándor gyűléseit s veté meg evvel egyidejűleg Bugát Pál a „kir. magyar természet-tudományi társulat” alapját.

(Zeitschrift für Physik und Mathematik) egyik tudományos értekezésével. Midőn 1831-ben a pozsonyi akademiában ugyan- azon tanok megírult tanszékére tétetet át, a már gyors fejlődésnek indult természet- tan igényeinek s az akkori tannyelvnek megfelelő latin természettan írásába fogott. Latin tankönyve írásával csakhamar felha- gyott, azon édes reményben élvén, hogy ta- nári székéről nem sokára honi nyelven avat- hatja be tanulóit a természettudományok tanaiba.

Az 1839-dik év utolsó negyedében Jed- rüst szenvedve, mindmáig a szer- ző asztalfiókjában hever — ki- adatlanul.

Ez egyesületek tudományos körének már akkor is egyik ér- demes bajnoka s disze volt *Jed- lik Ányos István*.

Az 1839-dik év utolsó negyedében Jed- rüst szenvedve, mindmáig a szer- ző asztalfiókjában hever — ki- adatlanul.

JEDLIK ÁNYOS.

Jedlik István — az Ányos nevet csak mint szerzetes vette fel, — 1800-dik évi január 13-án született Komárommegye Szémő helységében. Mint tízéves gyer- mek hagyta el az atyai házat, iskolázás és a tót nyelvi megta- nulása végett Nagyszombatba s három évvel utóbb gimnáziumi tanulmányai folytatása s a né- met nyelv elsajátítása kedvéért Pozsonyba küldetett. De itt nem tartózkodhatott ezuttal sokáig; hosszabb ideig tartó szembaja s jelentős torokbaja a szülői házba kényttették ismét visszatérni a tizennégyéves gyermeket. Egy évig tartó betegsége megszün- vén, ugyancsak Pozsonyban be- fejezte gimnáziumi tanulmányait s 1817-ben lépett be a benczés- rendbe Pannonhalmán. Itt ál- lotta ki az ujonczévet s végzé be, midőn a bölcsészeti tanfo- lyam után Győről viaszatért, a hittudományokat, közben a pesti egyetemnél bölcsészettu- dorrá avatvatván s egy évig a győri fő- gimnáziumnál tanárkodván, 1825-ben szen- tettetett pappá s kezdte meg azóta szaka- datlanul folytatott tanári pályáját, mint a győri benczés leuceum természetrajz, phy- sika és mezői gazdaszat tanára. — Mint ilyen lépett fel elsőször a német irodalom terén, Baumgartner bécsi tudós folyóiratá-

lik elnyerte az állomást, melyre pár év óta készülvén, a természettan tág terén az idő- ben nagy számmal mutatkozó felfedezések részletes és alapos tanulmányására adta magát. A természettudományok tanárának diszes tanszékére nevezetett ekkor ki a magyar kir. egyetemnél. Most minden gond- ját tanszéke minél tökéletesb betöltésére

Midőn így kéziratban ma- radt latin „*physikájával*” és magyar természettanának más-odik részével Sisyphus szá- nandó sorsában részült: nem csekély vizsgálatására s tudomá- nyos működésének ösztönzésére szolgált azon elismerés, mely- ben a magyar tud. akademia ál- tal részesítettett, mely 1858-iki nagygyűlésekor *Jedlik Ányost* egyszerre *rendes* tagjainak so- rába emelte s a „*Sulyos testek ter- mésztana*” című művét nagy jutalomra méltatta. Jedlik, egye- temünk tanári karának nestora, e kitüntetést valóban megér- demlé, egyike azon keveseknek, kik egyetemi tanügyünk javi- tása körül nem szünek meg munkálni. Igy 1854-ben a biro- dalmi kultus és közoktatási miniszterium által azon bizott- ságnak nevezetett ki tagjává, mely a magyar tudományos műnyelvnek — iskoláinkban ok- tatása és könnyítése végett — egyszerűsítése és kidolgozásával foglalkozott.

A Heckenast Gusztáv kiadásában megje- lent „*Német-magyar tudományos műszótár*” természetani, erómtani és vegytani része Jedlik tollából folyt.

Pesti biztosító-intézet

jégkarak ellen

mindennemű földtermékekre nézve biztosítást teljesít leg- jutányosabb föltételek mellett s a megállapított vesz- téség teljes megtérítésével

a pesti biztosító-intézet
pesti főügynöksége

1586 (1-3)

(József-tér 2-ik szám alatt, I. emelet).

Nines többé Dorsch májolak!

GRIMAULT és TARSA gyógyszereszek

JÓDTARTALMU RETEK-SZÖRPJE

PÁRISBAN (Rue Richelieu 45). 1894 (14-32)

Azon sok nemű szerek közt, melyek javaslatba hozattak, hogy az oly kellemetlen ízű s formájú által a betegre nézve oly kiállhatlan hal májó-aj mással pótoltsassék, tagad- hatlanul eddig a Grimault-féle jódtartalmu retek-szörpje bizonyult be a leghatárósnak s a széklet tökéletesen megfelelőnek. Annak jótékony hatása különösen mellbetegsége- ken, aszkór, anámi, lymphati és skrofula bántalmakban mindenkor igazolva lón; a gyom- rot nem rohanja meg, az étvágyra ingerlőleg hat, s különösen gyermekeknek a bőr szin- teltség s ernyedsége esteiben, melyhez gyakran a nedvek megromlása is csatlakozik, valamint a nyakmirigy kifejlődése ellen eredménytel használattik.

A retek-szörp a párisi orvosi gyakorlatban nem rég vétetett alkalmazásban s ma már a legkittünb orvosok által naponkint mint vértisztítószér a legkiválóbb eredmé- nyel rendeltek.

A jódtartalmu retek-szörp alapja a kertii szászsa nedve (nasturtium), a reteké, a torna (cochleria) mindkettő elismert tulajdonságu anticorbutiféle növény, melyek ter- mészeti állapotban iblant s kénkövet tartalmaznak, s melynek neve a készítmény hat- hatóságáról s a bevévés könnyűségéről a megnötteknél épen ugy mint a gyermekeknek elégséges biztosítékot nyújt. Bazin s Cacaenave a „St.-Louis” kórház orvosi Párisban a jódtartalmu retek-szörpöt, támaszkodva az azzal tett számtalan sikeres gyogyered- ményekre — különösen a bőrbetegségeken minden nemben ajánlják. — Ára 2 ft. 50 kr. A fórártár létezik **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszeresznél, Pest király-utca 7. sz. a.

SIGL G.

gépgyára s vasöntődjében Bécs, Alsergrund, mindennemű gazdasági gépek, u. m.:

locomobile 4-16 lőerőre, gőz-eséplő-gépek, járgány, és eséplőgépek, vetőgépek, tisztító- és őrlőmalmok, szénagerblyék, boronák, szecskavá- gó-, daráló- s kaszáló-gépek, fa- és deszka-fűrészek, kukorica- morzsolók sat. a legnagyobb s legdúsabb választékban folytonosan készen kaphatók.

Illusztrált árszabályok kívánatra bérmentesítve küldetnek. A gépek szilárdsága és tartósságáért, valamint működési képességükért jóttállik biztosítatlak.

Előfizetési fölhívás

JOGTUDOMÁNYI KÖZLÖNY

ezimű szaklapra.

Kittünb szaktudásaink, — s közöttük Baintner János, Csacsó Imre, Főgarassy János, Greguss Agost, Hegedús Candid, Horvath Boldizsár, Horvath Mihály, Hunfalvy János, Karvassy Agoston, Kautz Gyula, Konek Sándor, Nagy Ivan, Pauler Tivadar, Suhayda János, Szeniczey Gusztáv, Szentkirályi Mór, Szilágyi Sándor, Szinovacz György, Toth Lőrincz, Wenzel Gusztáv stb. urak szives közre- működése mellett.

Szerkeszti **Ökröss Bálint.** Kiadja **Heckenast Gusztáv.**

Az első évnegyed végéhez közelg, — s midőn a nagy közönséget általában s évnegyed előfizetőinket különösen, további szives pártfogásra kéjük, s bízunk kel- lő, — vállalatunknak elismert szakképes erőket sikerült megnyernünk. S bár a közönség még, nem vonakodunk az eddigi számokat tanusságu hivni föl arra, hogy a „*Jogtu- dományi Közlöny*” programjához híven s illetőségi köréhez illően betölti helyét.

A „*Jogtudományi Közlöny*” teljes gyűjteményét képezi a **törvényeknek és hivatalos rendeleteknek**, melyek a törvényhozó vagy végrehajtó hatalom által életbe léptetnek, vagy melyeknek behozatala várható. **Törvényhozási** rovatában érdekes s tanuságos cikkeket hozott a codificatóri (szerkesztőtől), mely a törvényalkotás sza- bályait, — s tanulmányokat a polgári magánjogi codificatio terén (Suhayda Jánostól), mely utóbbi az ismertebb codexek keletkezése módjait s rendszerét tárgyalja; továbbá korszerű értekezéseket a jog- és államtudományok köréből, — mint a szerzői jog tör- vényhozásnak jelenlegi állapota, külhatósági megkeresvények végrehajtása, személy- és vagyonbiztonság, táviratok a kereskedelmi jogban (Hegedús Candidtól), a magyar országgyűlés és az enquete-rendszer (Konek Sándortól), a jász-kunóság szervezete, a bíróságok szervezése (Pfundeszak Károlytól), a védeglelyei agitatio, annak jelentősége és közgazdasági tövölése (Kautz Gyulától), hazánk vintzjai (Hunfalvy Jánostól) stb. A **külföldi törvényhozási** rovatában: az angolgrófsági fogházak reformja, a legújabb osztrák fogházi mozgalmak, a schweizer büntetőtörvényhozás stb. A **jogtörténelem- és statisztika** rovatában: a sanctio pragmatica s a koronázási ünnepegy Budán 1792. (szerkesztőtől), a polgári törvénykezés statisztikája, különös tekintettel hazánkra (dr. Konek Sándor- nocy Gusztávtól). Végre a **jogi irodalom és különfelek** rovatában a bel- és külföldi sajtónak e szakbani termékei, könyvismertetések, s a jog- és államtudományokat, vala- mint az e szakban foglalkozó t. közönséget érdeklők.

A „*Jogtudományi Közlöny*” ily változatos és érdekes tartalommal minden hétfőn egy legnagyobb 8-adrét iven jelenik meg.

Előfizetési díj
helyben házhoz hordatva, vagy vidékre postadíjmentesen:
Egész évre (jan. 1.—decz. végeig) 8 ft., **három évnegyedre** (apr. 1.—decz. végeig) 6 ft., **félévre 4 ft., negyedévre 2 ft.** osztr. ért.

Teljes számu példányok! még szolgálhatunk.

A „*Jogtudományi Közlöny*” kiadó-hivatala
(Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt).